Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

22e ANNÉE. — N° 102 GIÁ MỖI SỐ 0$10 MERCREDI 19 DÉCEMBRE 1923

NÔNG-CỔ MÍN-ĐÀM

Causeries sur l'Agriculture et le Commerce

Organe de propagande française bi-hebdomadaire

MỖI TUẦN XUẤT BẢN HAI KỲ : NGÀY THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Tòa soạn báo ở tại đường Pellerin số 76. — SAIGON

SÁNG-LẬP F. CANAVAGGIO

Boîte postale N° 248 — TÉLÉPHONE N° 78

Tổng-lý : LÊ-THÀNH-TƯỜNG — Quản-lý : NGUYỄN-TẤN-PHÒNG

GIÁ MUA BÁO

Trọn năm..... 8$00
ĐỊNH RIÊNG CHỞ NGƯỜI BỔN-QUỐC:
Trọn năm..... 5$00
Sáu tháng..... 3 50
Ba tháng..... 2 50
Gởi thư tử hay mandat xin đề : M. Le Directeur du Nông-cổ mín-đàm. SAIGON

GIÁ ĐỀ LỜI RAO

Annonces légales 0$150 la ligne de 6 points sur justification de 9 cicéros 3/4 quelle que soit la page.

Và việc thương mãi xin gởi thư hay đến bản quán thương nghị

DEPOT LÉGAL IMPRIMÉS No 1893

Pharmacie Centrale
Trung ương dược phòng
Đường Catinat môn bài số 195 đến 201 Saigon.
của ông J. MUS
Nhứt hạng bào tế sư y-viện Montpellier.
Bổ thuốc theo toa cách kỹ lưỡng lắm.

V. Vuattoux
140, Rue Catinat 142
SAIGON
Có bán đồ nữ-trang, đồng hồ; kiếc đeo đủ thứ đồ làm bằng bạc, đồ mỹ-thuật.
Sáng ống, thuốc đạn, đồ phụ-tùng.
Xe máy hiệu Gaucher.
Kính mới qui khách có dịp ghé thăm hàng một lần thì rõ.

NGHỀ LÀM RUỘNG

NÊN LÀM SAO CHO TINH XẢO ?

Cổ-nhân thường nói « nhứt nghệ tinh nhứt thân vinh » nghĩa là làm nghề gì tất phải cho tinh xảo thì thân mình mới mong hiển vinh được. Xem thế thì ở đời bất cứ làm nghề gì, nếu không chịu khó mà nghiên cứu cho tinh tường thì cũng là vô ích mà thôi vậy.

Nước ta vốn xưng là một nông-quốc, xưa nay vẫn thường chú-trọng vào sào ruộng thước nương, mà sinh-kế của dân gian cũng đều trông mong ở đó, như thế đáng lẽ ra nghề nông phải tinh xảo hơn người mới phải. Vậy mà xét ra cho kỉ thì nào dã có gì đâu! Hơn bốn nghìn năm nay mang tiếng vẫn chuyên giữ một nghề, mà nói đến nghề ấy thì chưa thấy chút gì là cải-lương lần bộ hơn xưa, chẳng qua cũng lại vẫn cứ noi theo cái qui cũ tầm thường như thế thì còn bao giờ cho khá.

Anh em ta ngày nay sinh vào cái thời đại văn-minh, phàm các công việc trên thế-giới bất cứ là việc gì, từ cái nhỏ mọn tí t, cho chí việc bao lớn rộng lớn, mình người đều theo với thời thế mà cải-lương, mà cũng nghiên cứu-cứu cho kỳ đến được tinh xảo mới thôi, vậy có lẽ ta lại chịu để cho cái nông-nghiệp của ta cứ lim im như thế mà không biết nghĩ làm sao cho tới được cái mục đích tinh xảo mà hưởng sự vinh hạnh sao nầy hay sao? Nhưng muốn cho tinh xảo cũng không phải là nhứt đáng đem những cái qui cũ ngày trước hết thảy bỏ đi, mà tuy ngày cái lỗi mới được đâu, trước hết ta phải nên biết những điều khuyết điểm khi xưa mà đổi bỏ lần đi, rồi tìm cái phương pháp hay để bổ khuyết thêm vào thì mới mong có ngày phát đạt tinh thường được. Những điều khuyết điểm của ta xưa nay là thế nào, hãy xin kể đại lược ra sau đây để cùng các bạn nhà nông cùng chất chiah :

« *Một là cái bịnh lười biếng.* — Cái bịnh lười biếng đây không phải là nói về toàn thể quốc dân ta đâu, nghĩa là cũng tùy phong tục từng nơi mà thôi. Nhưng nhứt là dân cư về mạn nào mà đông đất để kiếm ăn thì lại càng lười biếng lắm. Thì dụ như mạn đông mạng bắc, vừa phân thì đồng lầy đất tốt, vừa phần thì sản vật cũng nhiều, bởi thế nên dân kiếm được đủ ăn đủ tiêu mà không thiết gì đến việc nông tang khó nhọc nữa. Một đôi khi đi quanh về các vùng ấy mà xem thì thấy kẻ biết bao nhiêu là cảnh bình nguyên, kẻ có hàng trăm hàng ngàn mẫu mà cày cấy sơ sài, nước non không có, như thế thì còn thâu hoạch được bao. Một cái đó cũng cũ làm cho cái tài lợi thiên nhiên bỏ phí vào nơi vô ích đó.

Hai là không biết cách chống cự với thiên tai. — Về việc thiên tai thủy hạn vẫn là một mối hại rất to, cũng khó lòng mà tránh khỏi cho được, như thế thì chẳng bàn đến làm chi. Song nói đến những khi thủy hạn tầm thường như đồng khô mưa nước ít nhiều, mà bấy nhiêu lâu ta cũng vẫn không có cách gì để chống chế đi được. Giản hoặc cũng có nơi dân tỉnh chịu khó, làm ăn như vùng Nam vùng Thái thì trong cảnh đồng cây cấy cũng chỉ biết đào ngòi mở cống để cho nước được lưu thông, khi mưa quá thì có nơi tiêu nước, và khi khô ráo thì có chỗ để lấy nước lên ruộng mà thôi. Cách làm như thế kể cũng đã đỡ thể hại cho nông gia được chút ít, song cũng chưa tiện-lợi là bao. Còn ngoài ra thì nào đã có cách chi là tiện hơn nữa. Như thế lại là một điều trở ngại cho nông gia lợi vô cùng vậy.

Ba là ta chưa biết đường khai khẩn. — Trong một cảnh đồng nhỏ nhỏ, còn có chỗ cao chỗ thấp chỗ tốt chỗ xấu không đều hẳn với nhau huống chi là một nước. Vậy thì nước nào cũng vậy, phải có cao nguyên, phải có nơi san lấp tuần mậu, phải có nơi ốc rã phi nhiêu mỗi nơi một khác, chớ có khi nào lại phẳng lặng một mực như trong một sào ruộng, một cái nhà kia được. Như thế thì kẻ làm ruộng tất lâm hết những nơi bình nguyên ốc đất, rồi cũng phải ra công cùng sức mà mở mang đến chốn cao sơn cao nguyên mới được chớ. Thế mà người mình thì lại không tế, cứ chen chúc nhau vào chỗ đất làm để ăn, còn ngoài ra bỏ lấp bỏ hoang không ai biết đến, như thế lại là thiệt hại biết bao!

Bốn là ta chưa có nông-học. — Học là một cái dịa bàn để chỉ phương hướng cho người ta đi khỏi lầm, khỏi lạc. Nghề gì cũng vậy có thực-hành có nghiên cứu thì mới tinh thường được. Vậy mà nước ta đây từ xưa đến nay nào đã có cái gì là nông-học nông học ở đâu. Nông-thư nông học đã không có, cho nên đâu gian cứ theo lối ma mò, « rầm cũng ừ mười cũng gật » không hiểu ra đâu đuôi xuôi ngược làm sao, như thế thì bao giờ cho tinh xảo.

Những điều khuyết-điểm kể ra thì còn nam mác vô cùng, song bất quá cũng ở trong bốn cái đại-cương ấy mà suy ra cả. Bởi bốn điều ấy cho nên đất thường thừa, nhân công thường rẻ, mà nông-lợi vẫn không được là bao. Cái nguyên-nhân suy yếu hà không cũng vì đây mà gây nên đó hay sao? Ta đã biết những điều đó là điều khuyết-điểm thì nay ta phải nên làm thế nào tránh bỏ nó đi mà cùng nhau tu bổ lại thì mới mong có ngày phát đạt được.

K. N.

(*Vệ nông báo*)

NHƠN TÌNH THẾ SỰ

Giàu đổi bạn sang đổi vợ

Ai là người đứng trong vòng Võ-trụ nầy mà phải miệng thế xưng lặng cho câu « Giàu đổi bạn, sang đổi vợ » thì rỏ người ấy là kẻ vô tương tâm, lòng thú hình người; nếu sống trên đời thì choán một khoảng đất của đời chớ chẳng ích chi cho đời cả. Ôi đã biết lâm như thế là sỉ-tiết ô-danh nhưng mà hăng thấy phong trào càng Văn-minh thì hạng ấy lại càng nẩy nở ra nhiều; dầu cho những bực lão thành tôn công lão lực cho mấy với trên mặt các tờ báo đặng điều dắc chúng nó vô đường ngay nẻo chánh đi nữa thì chúng nó cũng trơ trơ như khúc gỗ, chớ nào có thấy chúng nó nhìn lỗi mình mà cải-hóa đâu. Nhưng vì buồn thay cho thời sự, phải than thở mỗi đôi lời đó thôi.

Ôi! hồi nào vợ chồng cùng nhau hằm hút, cực nhọc chung lo, vợ thì mua tảo bán tần, dầm thương phấn mại, lo chồng ăn học. Ngày hôm nay, cớ-cang thường là đạo trọng, việc chồng vợ là đầu mối nhơn-luân, đã nở dành phân rẽ; nhớ phương mà ông bà để lại lập nên gia-thất rực rỡ với đời, kẽ trưa ông người hầm cậu, rồi đoái lại vợ nhà thô bỉ, kém bề nhan sắc, e cho đương ngồi chung chạ với mình chẳng xứng, nên đành lòng thay trắng đổi đen, xuống tay mới cang thường chặt đứt! Sao chẳng nghĩ đành phận ấy nhờ ai, gia nghiệp ấy nhờ ai. Nuôn-tâm thay, thiệt hàng ấy tức là lòng thú hình người vậy.

Thôi, đạo vợ chồng còn như thế, huốn hồ chi là tình bậu bạn! Cần người mà đến chừng tuổi lớn khôn đem thân lầm lội trong trường hoạn, thế thì mới biết anh em bậu bạn nhơn hòa. Nhưng hầu đương cơn đắc ý, chẳng nghĩ đến cái ơn dìu dắt, gia nghiệp ấy nhờ ai. Nuôn-tâm thay, thiệt hàng ấy tức là lòng thú hình người vậy.

Thôi, đạo vợ chồng còn như thế, huốn hồ chi là tình bậu bạn! Cần người mà đến chừng tuổi lớn khôn đem thân lầm lội trong trường hoạn, thế thì mới biết anh em bậu bạn nhơn hòa. Nhưng hầu đương cơn đắc ý, chẳng nghĩ đến cái ơn dìu dắt, gia nghiệp ấy nhờ ai, gia nghiệp ấy nhờ ai. Nuôn-tâm thay, thiệt hàng ấy tức là lòng thú hình người vậy.

Cảm thay! trời đất hãy còn, nhơn tình thay đổi hãy, nước non vẫn tạc, thế sự trở xay thay. Thiệt là: Mỗi đành bạn đổi thử lòng quân tử, đuốc giàu sang soi sáng mặt kẻ tiểu nhơn!

LÊ-ĐÌNH-CÓ (Rạch-giá).

Bình-luận về điệu hát Cải-lương

(Tiếp theo số 100)

Sông, đó cũng bởi cái trình-độ của những người viết tuồng ở nước ta phần nhiều còn thấp thỏi lắm, tới chừng ấy là thôi! Mà còn muốn rán lấy hết trí nào, đem cả tư-tưởng cao xa, đặt cho cả tinh-thần đức sắc, cảnh-trí hẳn-hoi, hầu vừa lòng đẹp mắt và đừng chán nản của chư khán-quan thì chín e hao nhiều ngày giờ để nghị luận cho được một bổn tuồng để điển ra trong một vài đêm, lại cũng lấy làm bất tiện cho cái nghề hát còn trong vòng dò-dang mỗi mệ nầy nữa lắm. Lại một đều nên nghĩ, nếu người viết tuồng muốn đặc để vậy-trí theo lối truyện tàu, cho có đủ tinh-thần, khi-trọng thì ít nữa bổn tuồng ấy có điển được tám chín đêm; bằng chẳng vậy: là trong một hai hoặc ba bốn thì ắt sao sao cũng phải sa vào vòng phi-thường vô lý. Vì truyện tàu - tưởng khi ai cũng thấy — mỗi một bộ có bộ nào mà hai cuốn đâu. (theo cuốn truyện chàng ta hàng mua 0$40 một cuốn) ít lắm là 3, 4; có nhiều bộ cả đến 15, 20, 30 cuốn mới là đủ ngọn-ngành. Nhờ sự liên tiếp được nhiều như vậy, hồi nầy sang qua hồi nọ, nên đâu cho là sự phi-thường, chớ xem ra cũng có lý, có ý được.

Bây giờ người muốn điển bổn tuồng nào, tức lựa ra vài lớp, rút những lớp nào cho thiết hay, theo như gánh hát VĂN HÍ-BANG và TÂN-THINH chúng ta thường xem đó.

Vậy, vì sự thăm khen của tôi, vì nhơn-tâm xu chuộng: tôi cũng xúc sao — muốn cho điệu hát được vững bền tấn phát, hai tiếng Cải-lương cón mãi mãi về sau — từ đây bạn nào cũng nên theo lẽ ấy, song cũng khá đặc pha thêm một ít tuồng ngoài để về-vời tô-điểm lấy cái tinh-trạng của nước nhà ta đây. Nhưng lại cũng rán sức lấy tư-tưởng nào, hay trí cảnh-trạng nào cho khá cao hơn nữa phòng ngừa lòng chán nản của khách dự xem.

GIẢI CHỐ CHÍ-TRÍCH LẦM VỀ ĐIỆU HÁT CẢI-LƯƠNG MÀ LẤY TRUYỆN TÀU RA ĐIỂN. — Tuy từ ngày điệu hát Cải-lương ta có vài bạn cảnh-cải, rút lấy một đôi lớp trong truyện tàu ra để điển theo như hát bộ, ấy-trung sự ấy phần nhiều cũng lấy làm hoan-nghênh lắm, cho rằng ấy mới là vui xem thích ý; song có một ít người — có xem rồi hay là chưa xem — nói rằng: « nếu hát Cải-lương mà lấy truyện tàu điển theo như hát bộ thì ra lẽ đến lúc có vua thì ông vua cũng ngâm, ca: từ-đơn bình bản, hành-vân, lưu thủy v.v. cũng điển lớp lâm Triều, hết thảy quan thần cũng phải đội mão, mang sắc-phục của triều-đình theo hát bộ? Như vậy thì khó coi lắm và sai lạc với hai chữ Cải-lương ...»

Cứ lẽ chánh-đáng ma giải ra thì sự chỉ-trích ấy lắm. Chẳng qua là tại mắt của người mới xem chưa quen nghĩ cho ra cùng đến chừng quen mắt rồi cũng coi rằng thường, cũng lẽ cố-nhiên của điệu hát. Nói cho đúng lý nữa thì thiếp nhai bổ tư xưa nay mới thấy mặt hơn: Nào ông vua mặt lâu phu-đoàn đều chi phải rồng riêng lân cho lớn, hà miệng cho bé, chẳng đến lúc hát hành hát khách gì thì cũng ý a.. ý a... lại còn đi ra thì phải quanh tay hách chưn cùng mũa bộ mũa tịch mới là kỳ cho chớ. Thế mà vì quen mắt rồi cũng lấy làm thường, cũng cho rằng phải thế.

Còn nói qua sự ăn mặc lúc Triều mà gọi như vậy là không hay với hai chữ Cải-lương thì rõ thật chưa hiểu hai chữ Cải-lương đó. Phần nhiều người ngờ đây hề hát Cải-lương thì mới mỗi phải sửa cái theo thời-đợi nhân-tật bậy giờ hết: cứ khăn đen áo dài, cùng là y-phục theo của âu tây... Thật rất lầm thay!

Ấy, điệu hát Cải-lương mà lấy truyện tàu ra điển thật chẳng có chỗ nào đáng cho ta chỉ-trích cả! Song cón một điều mong sao các gánh hát ta sẽ cũng vui lòng mà dồng nhậm theo cái ý-kiến nầy. Có lẽ cũng là một cái ý-kiến rất nên: lấy lâm phương-tiện thêm cho trong nghề hát vậy.

MUỐN CHO NGHỀ HÁT TA SẼ ĐƯỢC ĐIỀU PHƯƠNG TIỆN. — Và bây nay mỗi một gánh hát thì phải có một người viết tuồng (ông thầy tuồng). Hễ ông thầy tuồng viết ra được tuồng nào thì lo lập hát tuồng nầy, nên tùy ý thầy tuồng tự biện đặt để lấy, may tuồng hay thì điển được hay, chẳng may dở thì cũng cam chịu dở. Lại cũng phải biết rằng nghề hát cần kỹ được nhiều chuyện lắm; mà sự kiếm đặt cho ra một bổn tuồng lại rất khó-khăn thay! Sự ấy quả nhiên vậy.

Thế bây giờ ta muốn cho mỗi bạn đều có được nhiều tuồng để điển cho đủ thì phải sao? Đi mua của ai hay là phải mượn thêm thầy tuồng cho nhiều chăng? — Không phải vậy! Ấy là cầu sao được lòng đoàn-thể với nhơn-tâm đủ. Vì xưa nay mỗi bạn hát đã quen lành là bạn nào thì điển tuồng của bạn nầy, mỗi mỗi phải cho khác nhau, không được lẫn lộn giống một thứ tuồng, hoặc là được: phép lấy tuồng của bạn nào ra mà điển lại cho mình. Đó là tích tuồng đặc ngoài. Còn như rút lấy trong truyện xưa thì đâu cho bạn khác có sẵn rồi, cũng phải đặc riêng lấy, đâu hay hay dở. Ôi, cái nghề hát là chí, mà bước phải nghiêm khắc quá lẽ vậy?

Tưởng khi cái sự nghiêm khắc đó chẳng hay! Nên bỏ đi! Để được lòng ý mốt bạn và tuồng của bạn nầy nên đặt qua cho bạn khác để điển là nên hơn, là phải hơn! Bây giờ được vậy thì điệu hát Cải-lương ta có lẽ mở điển đường tấn-phát được cho.

Song cũng chẳng hay ý khác nầy nên hư! Có ai để bụng cho chăng?

LÊ-QUANG-VÂN.

VĂN NỮ GIỚI

Bắt bình tác minh

Kính cùng ông Chủ-bút, xin ông rộng lòng cho thiếp một chút chéo giấy mà đăng bài nầy vào trong qui-báo của ông, cũng nơi trương đầu và cột thứ năm; trước là để cho vợ khách-Đên mỹ danh là Tư-Niệm xem, sau nữa là để cho chỉ em trong bọn nữ-lưu của thiếp nhân quang hỉ dưt.

Mới đây thiếp lấy làm may-mắn mà được xem cái mục «Văn-nữ-giới» trong *N.C.M.Đ.* số 100 ngày 8 Décembre; thấy thiếm Đên có để lời phiền trách ông Nguyễn-phú-Hanh là người hẹp-hòi, chẳng quân đâu bao tìm lựa, nghĩ mà luận một cái vấn-đề rất cả mêm, lại dùng nhiều điều quá đáng mà chê bai khi ngào bọn quân-xoa; nên thiếm Đên chẳng nệ lời bao biếm, xướng ra thay mặt cho một bọn đâu Tàu (ý chệ) mà tỏ cái oan tình cùng ông Nguyễn-phú-Hanh, kẻo bấy lâu nay thiếm chẳng biết tỏ thế cùng ai.

Nầy Thiếm Đên, lúc em mới đọc bài ấy thiệt em chẳng biết của ai, đến khi em đọc được nửa bài, thấy thiếm có xưng tên như vầy :

« Thưa với ông Nguyễn-phú-Hanh, thiếp tên là Tư-Niệm, vợ khách Đên bán hàng xen tại chợ Kinh (Tân-châu).

Phận thiếp lấy làm thiệt thòi, mang lấy cái oan tình bấy lâu nay chẳng biết tỏ cùng ai, thành mang bưồn riêng cho cái ý ấy liều bỏ, duyên phận bạc nạnh, mà thân bèo nọi nay phải đành trao cho chủ khách tha hang; mang của Annam lấy chệc! »

Rồi thiếm lại nói rằng: Nghe vậy nên thiếm mới tìm ngỏ lời cao cái ý-kiến của thiếm đối với tình cảnh vô duyên, nên thiếm bắt buộc cười ma trach ông Nguyễn-phú-Hanh long đạ hẹp hòi nên mới trách làm như thế.

Nầy bà thiếm Đên Ôi! Ai ở đâu thì em khỏ ng rõ, cứ như thiếm thì em đã biết chan, vì em đây tuy là người ở bên Châu-đốc; nương mà, em nghe có thương hay qua bán buôn bên bên chợ Tân-châu, nên em mới được rõ tuồng cai gia-tiên và cái lịch-sử của thiếm.

Nay em cũng chẳng nệ những tiếng chê bai của khách rầu mày mà thô tnê một cái lời, xin thiếm cho hẹp tình cảnh trách.

Nầy thiếm Đên, thiếm nói rằng: Thiếm chẳng phải ngu mụi hơn ai, nếu thiếm hàng muốn sanh duyên cùng trai Nam-Việt, một càng một xét, một giống, một nòi; ngặt vì, những trai Nam-Việt bề có chí mụi học thức tân thời, lam được ông kia thầy ngồi rồi, tui hay kiếm mấy nơi sắng-sang lo, sự nguyệt lớn, thì mới danh chiu lon vào mà làm rể, chớ chẳng kể công dung, ngôn, hạnh là cả.

Thiếm lại nói lình song đường của thiếm chẳng phải nư hèa cui, không lẽ thiếm đi dành trao thân cho những quân lang-tử, thiếm quyết chọn cao được một người có chí lo công lớn cao nước cho mà tui thiếm mới bằng lòng trao tuân gái phận cho khỏi hổ cái công của cha mẹ dưng dục sanh thâu.

Lời thiếm nói nghe rất đúng, ngặt vì cái số hàn của thiếm thiệt khác nẳng vài cái số-ngôn! Sao thiếm không lấy chồng sau khi chủ chệc Đên đã tọ-ông Bổn rồi (chết), thì thiếm đã ga duyên với một người Annam tại Tân-châu là thầy Huỳnh-tuấn-khanh, tục gọi là Hội-đồng Con, vậy chớ người ấy không phải là trai Annam có học thức nay sao? Không học-thức làm sao làm được Hội-đồng? Thiếm lại trách bọn tu-mi Nam-Việt chẳng biết thương hương tiếc ngọc, chẳng chuộng bề ngôn, hạnh công dung; chỉ ưa cái bằng-sắng to sự nghiệp lớn ma thôi. Sao tôi tuầy người vợ lớn của thầy Hội-đồng Con tọ tăng hơn thiếm, trăng trèo hơn thiếm, mà thầy ít ở nơi nhà vợ lớn, lại thường ở với thiếm; nếu chẳng chuộng bề ngôn hạnh công dung, vậy chớ thầy chuộng cái nào?

Nếu lấy cai gương của thầy Hội-đồng mà ở với thiếm rất bần đầy, lẽ cho vô hiệp nói gì mà thiếm nỡ buông lời oán trách những trai Nam-Việt? Sao thiếm không tự trách lấy thiếm, thiếm chẳng sen ngó đến tay thiếm không của lấy Annam, để rồi lấy cái chồng đến đôi hồi thất vương thừa rồi mới chạy trở về mà cho mình đặng hoặc thác Annam nường lấy đó thừa của chệc.

Nầy bà thiếm Đên ôi! Em nhớ có câu Tục điểu rằng: *Mẹ ai con chẳng lấy đâu, đi xa về gần lấy chệc mà thôi. Lấy chệc được bận đo đôi, được đi giàu đó, được ngồi phố cao v. v. .....*

Thiếm hãy nghĩ lấy đó mà coi, ông Tạo vật có ghét bỏ chi ai, mà thiếm nỡ thông thân trách phận. Ấy chẳng qua là tại thiếm vì tình-ma nghiệp-chướng gì coi! tại thiếm muốn sắc-sắc, muốn tài-tài, hàm người phú cao, sự nghiệp lớn, mà lấy chồng, rồi sau thiếm lấy lòng ngay phú-Hanh phân trách, nên thiếm đã lem những là tình-cảnh vô duyên ra mà bán

Thế-giới tân-văn

Đất phi luật tân xưa kia đã có người Trung-Hoa

Phải bộ khảo-cổ-học ở Phi luật-tân do bác-sĩ Guthe chủ-trương mới tìm được nhiều di-tích rất quan trọng về thời kỳ khuyết-sử. Bác-sĩ nói rằng xưa kia người Trung-hoa đã có ở đất Phi-luật-Tân. Cứ như những di-tích đào thấy mới đây, thì cái ý thuyết kỳ lại càng đúng lắm. Thật thế, trong các di-tích đào được, có hàng mấy trăm cái đồ sứ về đời Đường, đời Tống v. v. Người ta lại còn đào thấy hài-cốt, khí-giới, những ràng của vàng các đồ đồng bằng đồng v. v. Nhiều cái đồ còn bác-sĩ tìm thấy, đáng giá tới mấy ngàn đồng một cái Đó là không kể cái gia trị của các vật kỳ về đường khảo-cổ học qui không biết thế nào mà tính được. Các vật ấy sẽ để tại viện bảo tàng của đại học đường Michigan.

ÍCH LỢI CHUNG

Ngỏ cùng ông Phan quang Phuông hội đồng địa hạt tổng Định-Thới và Hương chức làng Thới-hưng (Cần-thơ).

Tôi là Hồ viết Phải, nhơn tiện bước đường đi thăm bạn hữu tôi tại làng Thới-hưng rạch Bằng-Tăng (Cần-thơ)

Nhằm lúc tháng chín Annam năm 1923 tôi thấy-hai bên đường lớn, chỗ lớ chỗ hư, cầu thì chỗ gãy chỗ trôi, nước rửng, đi sinh sụp, nước lớn phải bơi xuống, rất thảm cho đoàn học sanh buổi đi buổi về, buổi nào cũng lấy làm cực nhọc; còn về hương lý việc vội cần thì bất tiện, chớ chi cầu đường đặng cao rào cũng đặng ích chung trong bốn dịa.

Khi ghe thăm bạn tôi rồi, nhơn dịp tôi đi thăng lại trường học làng Thới-hưng lúc tôi ghé vô trường học mà thăm mấy ông giáo sư, lúc ấy đúng 5 giờ tang học, học sanh ra về, mất tôi thấy rõ ràng đoàn học sanh mỗi đứa xách dầm xuống xuống mà bơi về nhà. Tâm thay vì là mỗi chiều xuống đôi ba đứa, lại có nhiều chiếc đò sanh hay đứa. Lúc nầy tôi lấy làm [illegible] chi nạn [illegible] sanh sao đa cực khổ như thế.

Tôi xin thưa cùng ông Phan quang Phuông và Hương chức làng Thới-hưng:

Nếu đoàn học sanh hay bơi xuống ra giữa dòng nước, nước chảy mạnh, hay là xuống lất rất chìm tôi lội nghiệp biết mấy, vì là ướt sách vở quần áo và cũng sợ cho một hai đứa không biết lội mà phải chết hụt thì thiệt hại biết: là bao nhiêu!!

Ấy vậy tôi phận thấp hèn xin ngỏ cùng ông và Hương chức làng Thới-hưng xin chạy tờ cho quan Chủ Tỉnh xin chuẩn trong sở học đường định của làng mà đắp lại cái đường thảo mé rạch Bằng-Tăng, và bắt cái cầu rạch Bà-Lu lại thì lấy làm tiện cho đoàn học sanh nầy và nhơn dân làng vậy, thay thì ân đức của quan Chủ Tỉnh và các ông nhơn dân và đoàn học sanh chung đội; lại thêm đoàn học sanh nầy và nhơn dân trong làng Thới-hưng hết sức vui lòng mà cảm ân đức của mấy ông lắm.

Tôi nghe năm nào lối tháng tám tháng chín thì nước dâng ngập hết.

Xin ông Phan-quang Phuông là hội-đồng địa-hạt về phần vấn đề và Hương chức hết lòng chiếu cố, thì nhơn dân trong làng hết sức đội ơn và cũng là một việc phải các ông chẳng nên làm lơ.

HỒ-VIẾT-PHẢI (Cầnthơ)

LỜI PHÊ. — Bài quả thiệt như vậy thì bổn báo cũng [illegible] Đ. cũng xin ai là người có quyền trong phần trị phần lợi nên lưu tâm mà cứu-tế hạnh sự nầy đi; lẽ cũng là việc đáng thiện chăng đó.

Đường CATINAT là nơi địa-vị lớn nhứt châu-thành SAIGON

Có tiệm NGUYỄN-HỮU-SANH môn bài số 91

Là tiệm của người Nam-kỳ ta lập ra, bán đủ hàng, giè, nỉ, giày nón v. v. bên Đại-pháp đem lại.

Hỡi người Annam! Xin ghé lại tiệm tôi một lần rồi biết công cuộc tôi buôn bán.

Đông-pháp thời-sự

Thương trường tiêu tức

GIÁ BẠC.

Ngày thứ tư 19 Décembre 1923

Kho Nhà-nước.	9 f. 65
Ngân-hàng Đông-Pháp.	9 65
Đã ký Banque Industrielle de Chine . . .	9 65
Ngân-hàng Banque-Banqui	9 65
Ngân-hàng Chartered.	9 65

GIÁ LÚA.

Lúa chở đến nhà-máy Cholon (mất bao) mỗi tạ 100 kilos, là :

Vinhlong	6$10 tới 6$20	
Gocong	6 50 » 6 60	
Baixau.	6 50 » 6 60	
Baclieu	6 60 » 6 70	
Giá thường bực trung	6 43 » 6 53	

Bài ra chưa kịp

Bổn báo có tiếp được bài « *Trả lời cho Thiêm tư Niệm vợ của Khách Dên* » của ông Nguyễn-phú-Hanh; song vì được trễ nên trễ bổn-báo phải ép lòng để lại kỳ bỏ sau. Vả mau để vài hàng nầy cho người khỏi đa hoài-nghi. B. Q.

Bài ai khóc

Của Thị-Lợi, là nữ sĩ trường tư thục Nguyễn - văn Hậu (Bakao-Saigon), khóc bạn là Huỳnh-thị Dung, trường nữ của M. Huỳnh - khương - Ninh, giáo thọ kiêm chức thơ ký tại phòng quan Đốc-học chánh Saigon.

Thưa qui ông, qui bà...

Tôi xin phép tỏ trước đây ít lời thanh thật cho thôi chút tình tôi rất thương rất tiếc người bạn rất tôi mà từ đây cách biệt.

Nầy chị yêu dấu ôi! Trường là lẽ nhơn, hai người rồi mạnh, dè đâu cảng bữa bịnh càng trở nặng mười tám đêm trường, thầy giỏi thuốc hay, mà rốt cuộc chẳng qua số hệ.

Ôi! Người trác đầu non, vàng rơi dây bỉ! Thương thay! Hiền lành tánh rất, chơi bời với bạn phải đều nhu mì; cung kính thầy cô, thưa rồi lấy lời nhỏ nhẻ. Hễ hầy ai: Tối đa học chẳng thuộc bài, hay là rỡ trì làm chưa rõ vở, thì mau mau chỉ biểu nhắc chừng, không dợi hồi han nói ri. Đến khi mãn tháng cuối tuần, cong bon (polar) sếp chỉ: Dầu bạn có hơn cũng không gì ca ghét, xây lưng hay ngui cho chúng giỡn hớu; dầu bạn có thua cũng chẳng kêu cang ngó mặt nhìn trể cho người bì sỉ. Bỡ vậy! Vào Nữ-học-đường mấy tháng và học trường Tư-thục hấy lâu, thì lớn nhỏ thầy đều ông triền mến, mấy lần đẩm cũng nhắc nhở ngơi khen; thân lin chuông đội đầu sen mấy tiếng, chẳn lse dương truyền tin khắp cũng, thì ai nấy đều chắc hết tiếc thương. bà bạn gái cùng chứa chan ủ lụy. Chị yêu dấu ôi! Nào thuở giờ chơi gở học, chẳng ta ý hằng cậu nết vui hóa; chừ nay một mất một còn, con tạo khéo cắt đường phân rẽ! Kia kìm chi vắng tay tiêu dệt, mà phải phơi trước mắt bức Ái sầu; nơ vô bài bật tiếng ngâm nga, mà vâng vẳng bên tai hơi rỉ rỉ! Tên còn đó, chỗ ngồi còn đó, trống học kêu cũng chẳng đoái hoài; người và cảnh, vong xế và dau, bà bạn đợi thôi đà quanh quẩ.

Ô! Kẻ ước ao không phép nhiệm mầu; Ai Trời làm mất, có phương huyền bí! Cho hay: Mất cón ấu tăng mới lẫn, sống thọ vẫn không hai lẽ. Nương ma: Sao chẳng xót đến tuân giả, lại nỡ dứt ngang tuổi trẻ? Cảm bấy! Cơm phàm tục ngành đi cho sạch trong lòng dạ, nhọc phơi mình tâm đi bên điện; buồn sanh thành mức lòng dưỡng trả mẹ cha, rành rang nợ ở đời ra thế.

Chị ôi, ôi thấy?

Ông trông dạng chầu, núi non mờ mịt vầng mây! Của để tan con, sông biển trang trẻ giọt lệ. Tra chẳng, mỗi đôi ngày trong tháng, hồn máu me rưỡi nẵng chứa nên hình, đề chi mười bốn tuổi trên đầu, năm vàng ngọc trau tria vừa đẹp vẻ.....

Nghiệp trăm năm trôi, đã phủi rồi; mỗ một cầm đi, rày an ngủ!

Buồn bã cho em.

Tiếc thương bấy chi!

* * *

CẢM TẠ

Thầy Huỳnh - khương - Ninh, giáo thọ, kiêm chức thơ ký tại phòng quan Đốc-học chánh Saigon, và qui quyến đồng tổ tông, thành thật cảm tạ nhân hàng, nghiệp hữu đến đưa đám táng con gái lớn của thầy và chia buồn cùng thầy trong cơn bi thống.

PROVINCE DE CHOLON

Avis d'adjudication

Lieu, date et heure de l'adjudication : *Inspection de Cholon, le 29 Decembre 1923, à 9 heures.*

Travaux : *Travaux d'entretien et de grosses réparations à exécuter aux bâtiments civils de Cholon pendant l'année 1924.*

Importance approximative. 7.000 $ 00

Cautionnement provisoire et définitif. . . . . 120 $ et 2.000 f.

Bureau où le dossier peut être consulté : *Inspection de Cholon et même Bureau du Gouvernement à Saigon.*

Cholon, le 30 Novembre 1923.

L'Administrateur, Chef de Province.

De TASTES.

Văn-uyển

Hoa sen

Dinh Hoàn danh giả gầm không hèn,
Hình đẹp ai mà sánh kịp sen.
Sắc trộn phấn son trời đất chứ ;
Ngó ra tầng lọng nước non quen.
Mưa thu tầm gội tươi nhiều thuỡ,
Gió bụi vào ra đã lắm phen.
Sanh giữa ô-nê bùn chẳng nhiễm ;
Tron trừa vốc ngọc trổi thơ phiên.

LÃO BỒNG.

Dạ hoài cố lý

Đêm buồn ngồi nhớm hướng Tây-ninh,
Nhớ đến quê hương bắt nỗi mình.
Ngưi ngát đầu non vừng khói mịt.
Ngẩn ngơ lòng thỏ mất trăng chính.
Rừng xưa chim cũ bơ vơ bạn,
Khách mới ngày nầy lạt lẽo tình.
Phong cảnh cảng trông cảng ấy đột,
I ao giờ trông lại nước sông huỳnh.

TUẤN-ANH.

Thuật ngâm

Ngẫm mình chẳ vẹn điều tôi con,
Hãm mà thu đi tình khẩu trên
Ao vỏ tạm che nào thủ đẹp,
Cơm nhà đỡ đói chẳng mãi ngon.
Bỡ mỏi chỉ thẹn cùng cây cối.
Để áo thời đau với nước non !
Phải gặp thân-tiên tìm-hỏi rõ :
Thân-thông phép ấy hết hay còn ?

NGUYỄN-KHẮC-HẢI.

Phi-Long công-chúa

Thù chồng nợ nước trả sao xong ?
Kẻo để ngày đêm ấm-ức lòng.
Thà đến Tổng thành làm đứa quí,
Hơn ngồi Phi ấn chịu kẻ dùng !
Trả hồn nước thệ cừu trời đất.
Rửa hận chồng nguyền cả núi sông.
Rèn gươm dẫu tan-tành xát thịt,
Mặng tròn nợ nước nhỏ trinh chồng !

Mlle NGUYỄN-THỊ DIỆN,
An-ngãi Tây, Bến-tre.

TIỆC KHAI TRƯƠNG

Bổn-báo có tiếp được thiệp của M. Pierre Trọng, cựu lồng-lý nhà hàng Roto de Chợ-lớn rằng ngày 15 Décembre rồi đây, đúng 7 giờ tối có thiết một tiệc khai trương tại nhà hàng của M. Lê-văn-Du, 24 d'Ormay, nay sang lại cho M. Trọng đổi hiệu là « RESTAURANT DES SAIGONNAIS ». Hôm đêm ấy M. Trọng có mời các thân-hào trong thành-phố đến chia vui cuộc khai-trương nầy.

Bổn báo N. C. M. Đ. xin cảm ơn M. Trọng và cầu chúc cho « *Restaurant des Saigonnais* » nầy từ đây được đỏ ng-fầy qui-khách vãn lai, hưề lợi mối ngày tuôn vô chư nước chảy.

B. B.

HỈ TÍN

Mới tiếp đặng thiệp hồng của bà quả-phụ Thinh ở Mythuận Cantho cho hay rằng 18 và 19 tháng 11 Annam bà sẽ đưn hôn cho đích tôn lang là Nguyễn-văn Cự du T.-anh-Tinh giáo lập, cưu cô Lâm-ngọc-Anh nữ trợ giáo ở Vinhlong.

Vì bạn đồng song cùng M. Nguyễn-văn Cự, tôi có mấy lời cầu chúc cho cặp tân nhơn cùng các bên giây, mau trở sanh nhanh đơn chồi quế.

LÂM HIỆP-CHÂU.

AI TÍN

Tiếp tin chẳng lành rằng Madame *Hà-thị-Đầu* ở lang Tân-long tổng Minh-thượng (Tân-an), hưởng thọ dặng 48 ans, đã từ trần ngày mồng tám tháng mười một Annam nhằm 15 Décembre 1923. Bữa mười một thì an táng.

Rất xót thay cho cơn tử biệt! Vậy bổn báo tỏ đôi lời gợi là chung chia buồn thảm và phân ưu cùng M. **Lê-khánh Cung** là trưởng tử và bửu quyến.

Khẩn chúc cho linh hồn Madame Hà-Thị tử đây : Thoát khỏi kiếp trần, nhẹ mình lên cõi tiu dìu, ngăn năm an hưởng đều khoái lạc ! ! !

BỔN-BÁO.

BÁN 80 CÂU XE KÉO

Còn mới gần thiệt mới. Mua lẻ hai ba chục cái cũng đặng.

Muốn mua xin do nơi báo quán *Nông-cổ Min-đàm.*

ĐOẠN-THIÊN TIỂU-THUYẾT

Vì đâu nên nỗi...

(Cảnh-thế — Nhơn-tình)

(*Tiếp theo*)

Cũng có đôi khi chốn nguyệt-phong vừa mãng cuộc, mây hầu tan, mưa hầu tạnh, ông liền trở gót ra về, rờ lại tủi trống lưng trơn, thêm ngành lại thế nhà bần bạc, nào vợ nào con trăm đường thác-thèo : thì ông lấy lẫm hối-hận quá, xót người nông cuộc, muốn từ đây đẹp-đỗ nết chơi bời, xa lánh cuộc phong, hoa, tuyết, nguyệt. Nhưng đâu thế được ; trong đời hả còn ai chưa hiểu rõ con mà ái-tình nó dữ dội thế nào ư ? Nó đánh đổ con người hèn yếu đánh đổ được nó ư ?

Ấy vậy sự hối của ông đây quả là mộng mị, nào để thiệt đâu ; lại cũng khó mà thiệt đặng lâm thay ! Khách *Lưu-Sanh* ta bao giờ để cho ông đến nỗi vì tủi trơn mà chán noản cuộc trăng hoa, bỏ vắng chốn trường tình chơ sắc. Cứ việc muốn bao nhiêu Khách ta cũng vui đa giúp cho, viết sơ vài chữ, dưới quẹt hiệu-danh trao cho Chàng là xong việc. Và Khách ta cũng có nói : « ấy là để cho có chứng, cho biết sở mượn bao nhiêu đó thôi ; chứng nào lâm an khả lân trả hớt, dầu không có cũng tốt, chẳng hề chi. . . ; » câm thay lòng đa *Lưu-Sanh* (?)

☆

« Một hôm vào lối 7 giờ tối, trong nhà hai vợ chồng ông và cô *Hứa-Liên* đương dùng cơm ; bữa ăn vừa mãng, bỗng Khách *Lưu-Sanh* ở ngoài bước vào, mặt có sắc buồn. Chủ khách chào hỏi xong, Khách-lai ta liền ngồi ông ra chung thương-hại ông lắm, tay thì lần mở bóp ra đưa cho ông một xấp giấy và nói : « Ông ôi, thật chẳng phải tôi muốn gấp với ông làm chi, song vì cón có một tuần lễ nữa tôi phải về Tây, đây có cái thơ của ông thân tôi gởi đói gửm số tiền ấy lại. . . . » Miệng thì nói, còn tay thì giở xấp giấy lật từ tờ : cọng thăng ngày qua tháng mọ.... năm trăm, hai trăm, ba trăm, v. v. . . hết thảy là 2 ngàn rưởi đồng.

Ô ! Hai ngàn rưởi đồng ! Nghe nói mà kinh khủng thay. Ông cô thế nào trả nổi số tiền ấy chăng ? Không. không ! Thật là không thể nào nổi được ; trừng dầu cho bán hết cả tiệm mấy cái đi cũng chưa đủ số phần nữa hoằng là chi. Ấy thì ông phải làm sao ? Cô nhiêng ông nguyện ngào sử-sưng mà nân ni với Khách ta. Nương thân ôi, Khách-lai ta lại nói rằng không thế nào được, vì tùng lâm, sao sao cũng dùng số tiền ấy mà làm lộ-phí thôi. Lại hễ vẻ bền rồi có mau lâm là 3 năm mới trở qua . . . .

Ô hô ! cũng vì đâu nên nỗi ! có phải vì :

Trời xanh quen với má-hồng đành
ghen !

Khách-lai ta biết cảnh-thế của ông rồi, liền giả vui tiếp nói : « Đêu nói chớ tôi cũng biết số tiền ấy thế nào ông trả được ; thôi không hề chi, nếu ông muốn tôi ở lại đây thì ông vui lòng gả cô *Hứa-Liên* cho tôi đi ! Rồi chừng ấy tôi sẽ viết thơ về cho ông thân hay rằng ở bên nầy tôi đã có vợ rồi... Thình thế là tiện cho ông lắm. Ông bằng lòng chăng ? Nầy ông, trường gả cô *Hứa-Liên* cho tôi, ấy là cái hạnh-phước của cảnh nhà ông đó... »

Thương ôi ! Bấy giờ đây ông mới biết ăn làm sao, nói làm sao !. Cô ôm sầu đa hiềm của Khách-lai ta ? Nhưng rõ thì rõ, chớ ăn năn sao kịp ! « Trót vì tay đã nhúng chàm.... » Thôi thôi, cảnh ấy, non nước nầy, có còn chi mà phải nặng lòng nhớ đến gần xa. Cứ cô-nhiên nếu không gả cô *Hứa-Liên* cho Khách ta thì hai ngàn rưởi phải lo cho đủ. Ấy vậy, đâu không nói ra cũng chẳn rõ lòng ông phải thuận ngay, chớ còn vại gì được nữa...

Thuật đến đây, tôi nhớ cảnh trời lúc ấy đã khuya : ngoài gió sương giao ngộ, trong người nói có hơi rít tiếng rỗi. Tuy-thị, đến đoạn cùi nầy bạn tôi lại trở mê làm tình lâm, thở dài ra một cái, nước mắt dượm đôi trong, trở tay chỉ và nói hơi giận rằng :

« Khách-lai ta đã cho Khách *Lưu-Sanh* ! Đáng ! Đáng ! Cây lão già Trần-Đắc ! Có phải vì ông mà đánh đó cho thên ngàn vàng, phải sớm bước xuống cõi âm-ty...

LÊ QUANG VĂN.

(*Coi tiếp theo*).

Tự-do diễn-đàn

Trừ ra những bài gởi kích bài đông-nghiệp bổn báo, thì bổn báo nhứt định không ấn hành, chớ cái khoản Tự-do diễn-đàn để đăng những bài của khán quan đối đáp nhau. Vì vậy nên bổn báo không gánh vái phần nhậm những bài ấy. Xin chư khán quan biết cho.

BỔN BÁO.

☆

Xin xót giùm

Hôm nay chúng tôi là xã trưởng trong tỉnh Sốc-trăng, đem đến uất trí mà tố trần cùng ông đầy chẳng phải phân-bì đặng cầu xin Chánh-phủ tăng lương bổng chi, ấy là xin Chánh-phủ xét giùm đến con trẻ, chúng tôi không ăn mà có chịu, thiệt rất đau lòng.

Vì chúng tôi mà lãnh chức xã trưởng, giúp việc bổn thôn, tuy chức phận nhỏ mọn vậy chớ chúng là tôi con của Chánh-phủ, ra lãnh một phần giúp nước, cái trách-nhiệm rất nặng nề, là lo thâu góp thuế vụ của dân tự đồng, tử cất, mà đồng bao là đến chúng tôi mang hai... Mà lớ cho trôn bổn phận cái năm rồi, chúng không thấy bề trên một tiếng gì khen cho chút công hiền nầy, chỉ hiệt chịu có một tiếng mắng, tiếng rầy, tiếng quở, bề kia nói ngo kẻ không xiết.

Còn một nỗi phận sự của chúng tôi, mỗi tháng phải đến phần tổng quả-, cùng tính thành mà làm việc bổn phận ; phải lo tiền bao ăn đi làm việc quan, phòng tính ra một tháng ít nữa cũng 30 $ 00, mà tiền lương bổng của chúng tôi, thì số dự định cho mỗi tháng 3 $ 00 10 $ 00 hay là 12 $ 00, tây theo lăng lớn nhỏ.

Bộ ! Ông nghĩ coi sự thiệt hại của chúng tôi là đường nào ? ? Ông trù nghĩ coi Chánh phủ có nên ghé mắt đến số tiền lương hẹp hòi của chức phận mọn nầy chăng ? ? ?

Còn hồi năm 1919, Chánh phủ truyền lập bộ năm năm, mà ăn xá cho những dân nghèo nàn được phép đến làng khai nhập bộ và đóng thuế một năm mà thôi. Bởi lòng nhơn huệ của Chánh phủ, nên những dân bấy lâu cam bề lận liều đến đua nhau khai vào bộ mà nạp sưu, tính ra hàng dân ấy nhập bộ hàng ngàn hàng muôn cả tỉnh.

Qua năm nay 1923. Chánh phủ lại ân-xá nữa, thì tính nào dân lậu bộ cũng lăng ngàn hàng muôn xin nhập bộ phụ tại Toa-bố. Xin Ông nghĩ coi, dân lậu bộ đâu nhiều dữ vậy, chúng nó tân ẩn nào đâu, mà linh tuần và chức việc tuần phòng trong làng xét kiếm bắt không ra.

Nay thình lình lịch trên ân xá thì thông ra hàng ngàn hàng muôn xin nhập thuế. Có phải dân ấy ở dưới đất vượt lên, hay là trên trời sa xuống mà nhiều vậy ! ?

Tôi hay lo hời cớ dân mà dân lậu bổ nhiều như thế cho ông rõ, và vì cớ ấy mà các vị xã trưởng trong tỉnh tội phải chịu phần thiệt hại.

Ấy cũng vì cớ lịnh trên ân-xá, nên dân bộ các làng trong tỉnh tôi đi tha phương lâm ăn, không chịu trở về làng mà đóng thuế, chúng bỏ đường lương nguy lâm ấu, mà dân trái : bây lâu nghèo nàn, cam bề liệu liều, nay mông ơn Chánh phủ ân-xá, nên đến xin về bộ phụ mà nạp quan tính lời cớ ấy cho nên năm nay toàn tỉnh của tôi làng nào cũng bị thất thâu thuế đinh. Mà quan chủ Tỉnh ngài buộc cho các làng phải thường số thuế ấy. Đó ông nghĩ coi ? Ức đường nào, không ăn mà có chịu. Vậy tôi xin kính tỏ nỗi nầy trở nầy, xin ông đem vào qui bào ông, mạy thầu tại Chánh phủ, đoái xét sự ức nầy mà chuẩn số thuế thất thâu năm 1923 cho chúng tôi. Thì tôi cũng xin thay mặt cho chư qui vị xã-trưởng toàn tỉnh (Sốc-trăng) tôi mà xưng tụng ơn Đức, Chánh phủ có lòng hộ cố đến phận hèn mà giải đến nỗi ức nầy, và tôi cũng rất cảm trọng ơn ông lâm lắm ! Mong thay ! Mong thay ! !

NGUYỄN-NGỌC-KHÁNH.

Xã trưởng Đào viên-Tây Phú-lộc (Soctrang).

Cuộc xổ số Quốc-trái

LẦN THỨ BẢY

(*Tiếp theo*)

129 472	119 983	62.702	113.484
55.367	70.569	63.642	29.416
91.951	80.115	67.371	66.400
118.483	29.219	5.275	63.522
3 872	110.025	19	105.983
66.327	71.371	59.210	107.895
44.964	118.803	33.330	12.090
74.261	95.556	80.108	86 345
56.058	122.287	41.533	50.074
77.203	4.578	4.060	88.657
22.786	7.895	20.513	118.774
97.733	80.331	81.570	100.809
43 625	67.763	2.8.19	78.713
97.083	7.522	103.780	56.570
112.324	104.276	10.351	41.924
78.000	84.271	105.952	107.007
79 817	61 673	56.651	34.314
15.025	118.497	94.253	109.809
95.918	726	85.139	21.046
47.822	116.471	113 418	113.666
59.084	105.942	67 933	13.452
109 924	65 906	105 417	85.848
58.238	73 741	60 837	117.189
49.655	64.287	122 150	25.209
91.644	13 808	74.736	50.130
111 956	12.599	71.106	80.030
26.834	118.198	72.991	113 829
25. 30	41.165	102 882	98.111
96.180	93 292	51 220	74.996
93.825	82.141	75 467	108 544
86.439	16 048	78.342	82.157
43 808	17 570	20 232	99 304
88 566	49.407	121.585	122.365
103.701	22 722	85 918	114.616
80 422	70.833	104 153	121.792
82 065	22.980	5 916	112.141
101.665	103 189	49.636	97.194
70.961	84 687	93 820	54.512
75.017	105 383	95.261	114.143
55 900	116 887.	93.447	4.390
34.002	47 246	101.062	99.771
121.016	26 138	72.623	13.000
116.936	86 751	67 314	57.552
84.692	61.414	43 932	92 570
43.606	94 040	64.595	114 157
112.659	112 623	28.419	31 903
72.905	32.026	77.236	93.834
109.006	85 3.8	81.009	91.546
27.995	101 880	50.065	104 2 9
71.794	91.411	2.362	59.156
66 757	101 135	652	93.281
103 938	89.425	3.461	121.203
117 418	45.180	53 119	114.419
103.909	53 401	6.3.9	90.593
40.165	16 808	80 839	31.149
44.138	45.263	67.210	59.261
68.041	81.099	92 146	1.651
8.078	104 310	56.624	33 061
44.038	58 437	109.446	12.631
69 812	111.385	43.276	80.293
81.656	111 392	96.032	41 176
109.454	111.308	3.681	90.333
42.961	16.988	8.945	58.188
14 709	14.295	78.288	12.717
99 884	116 543	32.785	106.130
110.234	49.109	112.352	28.816
3.932	119.137	27.262	51.375
41.624	113.380	11.210	17.892
41.541	19.910	92.665	21 114
52.270	67.061	78.236	74.563
27.967	116.249	402 982	118 161
42.902	22 545	70.725	69.664
47.480	44.602	32 891	75 091
58 868	64.661	40.524	95 857
67.699	56.400	32 214	52.218
80.949	123.101	52.167	41 643
99.713	52 933	9.367	108.429
84.849	79.652	32.206	80 508
121.806	55.554	104 804	117 399
85.618	98.440	50 070	2.888
80.284	19.659	3.063	21 446
37.641	54.570	83 912	59.584
58 803	12.790	41.497	109.053
89.360	82.717	2.212	56.313
66.966	26.929	107.014	100 884
82.309	25.189	37.097	71.067
21.029	88.715	54.982	34.883
41.477	98.846	120.063	79.260
71.460	101.138	22.019	55.529
69.219	117.427	6 958	19 384
80.989	47.525	66 917	64.547
52.700	41.170	75.005	47.444
70.090	101.187	38.837	93 145
35.440	81.166	96.425	35 083
103 808	61.169	98 049	85.814
98.481	111.415	85 047	118 755
50.466	73.315	98.300	6.290
116 693	75.822	54.896	94.233
30.890	57.149	70 173	66.180
119.179	91.484	55.523	41.201
114.278	44.590	96.404	122.720
70.074	83.724	32.033	16.261
41.056	15 921	113.773	63.206
59.123	26.373	8 886	41.790
110.321	112.090	43.095	53.174
10.075	88.801	31.176	3 727
52.547	79.914	27.753	54.922
25.896	116 861	43.673	107 191
108.819	72.494	41.479	108 369
79 458	20.530	41.155	83.962
81.014	29 989	85.897	46 286
114.028	96 621	45 854	69 321
77.894	3 986	12.630	55 406
1.268	12.780	90.624	41.755
96.688	103.690	9.923	7.653
76.173	115.589	63.797	2.543

HỎI KẺ PHẢI BỊNH !

Những ai có bịnh nên mua TIÊN DƯỢC mà uống ! Vì TIÊN-DƯỢC là một thứ thuốc trị đủ bà chứng, thật linh-nghiệm như thần.

Những ai có bịnh nhậm con mắt nên mua THIÊN LÝ-NHÃN mà nhỏ ! THIÊN LÝ-NHÃN là một thứ thuốc nước trị nhức mắt hầm lâu hay mau, có cường hay có mầy nhỏ vào cũng hết. thật linh nghiệm như thần.

Thêm một vật qui nữa là dầu *Essence de Menthe* hiệu BÁCH-THẢO rất hay để trị những bịnh phải gió.

Giá thuốc

Tiên-dược một ống ... .. 0$40 — 12 ống.. 4$00
Thiên-lý-nhãn một ve... 0 30 — 12 ve.... 3 00
Bạch-Thảo một ve..... 0 30 — 12 ve.... 3 00

XIN ĐỒNG-BANG LƯU Ý

Nhơn vì thấy giỏi nên phải khen ; đặng trước là nêu danh cho người, sau cũng như gả chất ích với đời, ngừa những cơn đau sau. Vì tại cho Biênhoa hầy lâu nay có một ông thầy thuốc Annam qui-danh là Trần-văn-Tây, thiệt trồng cái nghề làm thuốc trên đời ít ai bì kịp. Tuy chẳng sánh tiền tiền, chớ trong 20 mấy năm trời đã cứu nhiều chứng bịnh hiểm nghèo : nhứt phần sanh, vạn phần tử. Người đã đi khắp lục châu cứu mạng, nên đâu người có nói hết mà để lên đây trưởng chẳng biết giấy nào cho đủ. Duy tác lại hiện trong Biênhoa người đã được lối ban khen của quan Tri-phủ Ng-yễn-văn-Lộc, vì giúp ngài và rể của ngài được lành bịnh trọng. Còn trước kia thì cứu đông thông-phán Lượng khỏi bịnh hò lao ; sau người vợ bị truyền-nhiễm người cũng cho khỏi. Nói đến bịnh ho rất khen người có được một phương thuốc ấy ; nào ho lớn, ho tổn, ho ra huyết người cũng đều trị nổi cả.

Chẳng lẽ kể cho hết các tài nghề của người, nhưng nói rằng : Người thật là một người có tu cho đời vậy. Hiện nay người ở tại chợ Biênhoa. Nếu ai ở xa có bịnh trong, thầy đều chạy hết, thì nên tìm nhà thầy *Phán-Lượng* sẽ có người cứu chẳng sai. Cũng muốn mua thuốc chi thì đề : M. Trần-văn-Tây chez Mme Phán-Lượng à Biênhoa. Xin đồng-bang lưu-ý.

Avis d'adjudication

Lieu, date et heure de l'adjudication : *Bureau de l'Ingénieur en Chef des Travaux Publics à Saigon, le Jeudi 3 Janvier 1924, à 10 heures.*

Objet : *Travaux d'Entretien et de grosses réparations à exécuter pendant l'année 1924 aux Bâtiments des services généraux à Saigon, Gia-dinh et Cholon au Lazaret de Nhà-bè, aux Bâtiments des Douanes et Régie et des Poste et Télégraphes au port du Nord, au Rach-doi et à Binh-tay, au poste Radiotélégraphique de Phu tho (Cholon).*

Importance approximative. 15.000 $ 00

Cautionnements provisoire et définitif. . . . . 250 $ 00 et 3.000 f.

Bureau où le cahier des charges peut être consulté : *Bureau du Service des Bâtiments Civils.*

CÁC NÔNG-GIA ĐIỀN-CHỦ !

Các ông hãy đến tại môn bài 55 đường Mayer ma coi — Hiệu đó có bán máy xay lúa bằng tay, làm bằng sắt và thiếc, chạy cơ trơn vì có lồi dan. — Xay và đã mỗi ngày được từ 200 tới 250 kilogrammes gạo trắng — It gạo nát lắm.

Dùng có một người coolie đứng làm mà lợi ra được hằng số tiền người đã bằng cối Annam ta.

Máy cuốc lầm — Lợi công phu.

Xin do nơi nhà M. Peysson, số 4, Place du Théâtre hay là nơi nhà M. Brunel số 55 đường Mayer Saigon.

Coi đường làm thử máy đó, đa được 450 kilogrammes gạo trắng mỗi ngày và 700 kilos — Cũi thang Decembre máy nầy sẽ đem ra bán.

BÁN XE MÁY

Và đồ phụ tùng xe máy

Cáo cùng lục-châu quới vị đặng rõ tiệm tôi có bán đủ thứ xe máy và đồ phụ tùng xe máy như chư quới vị muốn mua sỉ và mua lẻ thì tôi có bán giá rẻ hơn các nơi, xin quới vị muốn dùng mơn chi thì viết thơ cho tiệm Nguyễn-phước-Long dit Năm Sách Mytho.

Nay kính,

Nguyễn-phước-Long dit Năm-Sách Mytho.

TRƯỜNG-TƯ NGUYỄN-PHAN-LONG

Saigon. — Đường Legrand de la Liraye Số 148, 150, 150 bis, 152, 152 bis và 154

Bực sơ-học có năm lớp.

Bực chưng học có năm dầu ; sang năm sẽ lập thêm năm dầu nhì và năm thứ ba. Học sanh học hết năm thứ ba thì đi thi bằng cấp tốt nghiệp (*Diplôme de fin d'études complémentaires*).

Trường lãnh trẻ học trong hay là ngoài.

Hiện bây giờ còn 30 chỗ học trống.

Vị nào muốn cho con chau vô học thi xin gởi thơ cho M. Nguyễn-phan-Long *hay là đến lại phòng-văn của người mà thương-nghị, thì người sẽ lấy lòng tiếp rước.*

HỘI NHÀ MÁY XAY LÚA VIÊN-ĐÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số

Ở tại **SAIGON**, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại **CHOLON**

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIÚM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu ; nếu vị điền-chủ nào mắc đi không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*

Phòng việc *ở lại đường Belgique môn bài số 15.*

CÓ ĐẶT HÀNG NGÀNH TẠI CẦN THƠ — Và có lập chành mua lúa nơi các chỗ thị tứ.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.

Nước « du PESTRIN » trị bịnh thần hiệu, như bịnh : đau trong ruột, bịnh hạ lị, bịnh sưng ruột.
« OVOMALTINE » là một vật thực rất hay, dễ dùng khi có bịnh đau trong ruột, bịnh sưng bao tử.
Rượu chát trắng và đỏ, hiệu « con dơi CHAUVE-SOURIS » là một thứ rượu hảo hạng.
Rượu bọt, hiệu « bière SPARLI » màu vàng dợt và vẳng đậm. — Rượu cố bọt như sâm-banh, hiệu « MARQUIS DE WESBEY ».
Rượu champagnes, hiệu de MONTEBELLO — HEIDSIECK — PIPER HEIDSIECK.
Giấy đề văn thuốc, hiệu « con dơi CHAUVE-SOURIS » — Thuốc vấn rồi hiệu « Con ó AIGLE ».
Trừ bản tại hãng ông Henri BLANC, môn bài số 62 đường Catinat.

BUDGET RÉGIONAL

Circonscription de Gocong

Avis d'appel d'offres

Lieu et date extrême. — *Bureaux de l'Inspection de Gocong le 29 Décembre 1923 à 9 heures du matin.*

Objet. — *Fourniture de 1.250 m³ de sable gremi nécessaire à l'entretien et au rechargement de la Route Provinciale N° 25.*

Importance des travaux. — Trois mille sept cent cinquante piastres (3.750 $ 00)

Bureau où les pièces se rapportant à ces travaux peuvent être consultées.

Bureau du chef de subdivision des Travaux Publics à Gocong et 4ème Bureau du Gouvernement de la Cochinchine à Saigon.

Gocong, le 30 Novembre 1923.

L'Administrateur,
LAVIGNE.

Nota : Il n'est pas exigé de cautionnement provisoire.

ANNAM RÒNG

Mua đâu thì cũng tốn tiền,
Đồng-bào, giúp lấm lợi quyền cần đây.

Kính cùng chư quí vị đồng bang,

Tôi có bán : Lãnh, xuyến, (nước nhuộm tại Cao-lãnh — Bentre) vãi đen nhuộm, thiệt tốt (có bán các thứ lãnh ngoài Bắc-kỳ, và của Lê-phát-Vĩnh nữa) bán giày, dép, nón, rổi gần bỏ.

Còn các thứ truyện đủ bộ, có đóng bìa, hoặc để rời, xin kể dưới đây :

Bạch-xà, Bắc-lõng, Đông-hớn, Đông-châu, Ngũ-hổ bình-nam, Ngũ-hổ bình tây, Lathông-tảo-bắc, Tiết-nhơn-Qui chinh-đông, Thập-nhị-quả-phụ, Vạn-huê-lầu, Tái-sanh-duyên, Đông-du, Nam-du, Bắc-du, Đại-hồng-bào, Tiểu-hồng-bào, Tống-từ-Vân, Tô huệ-Nhi, Vĩnh-khánh thăng-bình, Cam thác với tình, Hiếu nghĩa vẹn hai, Bái ca chi lương, Bội phụ quả báo (Tuồng hát cải-lương). Nhàn trừ muỗi (Nhàn nầy, 1 hộp 6 khoanh, 1 khoanh đốt lâu đặng 10 giờ, giá mỗi hộp 0 $ 15 mà thôi ; nếu mỗi đêm đốt 1 khoanh, thì không có một con muỗi nào dám léo tới phòng, nhiều người dùng rồi, thiệt là hiệu-nghiệm lắm)

Hãy lại tại chợ nhóm, Chợ-mới Saigon, coi chỗ bán Sách nào có đề chữ « NGUYỄN-TỪ » mà mua các thứ truyện sách ngoài Bắc kỳ, tại đây có bán, như là :

Chinh phụ ngâm Bắn nữ thán, Trần-hưng-Đạo vương, Tân cung oán, Nhị độ mai, Kim Vân Kiều, Ca trù thể cách, Hoyền ca điệu, Nữ tú tài v. v.

Qui vị ở xa, muốn đi mua là 3 đồng sắp lên mới bán, mua ít không có tương.

Giấy bắc, giấy bắc, đờn cầm bắc ;
Rượu chác hiệu Bordeaux, Médoc, Preignac.
Thuốc Nam hoàng, thuốc Tây-độc, rượu-cam.
Nước mắm hòn Phú-quốc.
Hỏi nơi hiệu :

GROS **ĐỒNG-QUANG** DÉTAIL
Dépôt particulier, Epicerie vins et liqueurs
Trà-ôn.

Đường đến cảnh tiên

Chân-thành lớn nhiều dân cư-ngụ.
Lầu, đài, đình, xe, ngựa dập dìu.
Càng đông khí thở càng nghèo.
Nực nồng khó chịu sanh nhiều hứng đau.
Muốn ngừa trước thì nên mua tới,
Đường Bonnard ở góc nhà thương, (nhà thương thí).

Nơi nhà hiệu **The Crystal.**
Trữ nhiều thứ rượu tinh anh trong đời,
Limonade nhưu lời hẳn thật,
Uống một ly khỏe khoắn tinh thần,
Mua thì coi nhãn ấn-cần.
Trái chánh tố rạng, hai đồng cầm đưa.
Nghe của tốt người ưa làm giả,
Đặng tóm thâu mối lớn về tay.
Cải xin qui-vị đăng hay,
Giúp nhau làm ngời ngân ngây dám quên.

The Crystal,
Đường Bonnard gần nhà thương,
SAIGON.

QUAN CHỦ TỊNH QUAN CHỦ QUẬN THÂY CAI TỔNG !

Chư ông thường dùng xu-xoa mà in trát tờ châu-tri, yết-thị ; hãy mua đá in, khi dùng rồi lau cũng như trên bản đá vậy, tức thì in tờ khác đặng liền, không cần nấu, khỏi mất ngày giờ, ít tốn.

Giá mỗi tấm đá in : 15 $

Trả tiền hay là giấy quốc-trái tiền quan, bạc đồng cũng đặng, mua 3 tấm tính rẻ.

Kiểu mẫu cho không nơi M. MANH 6 Rue Roland Garros, Saigon.

AI MUỐN ĐĂNG GIÁ RIÊNG ?

Muốn đăng giá riêng sẽ viết thư cho Đông-Dương Tạp Ký xin giá.

Giấy bắc, giấp bắc, đờn cầm bắc ;
Rượu chác hiệu Bordeaux, Médoc, Preignac.
Thuốc Nam hoàng, thuốc Tây-độc, rượu-cam.
Nước mắm hòn Phú-quốc.
Hỏi nơi hiệu :

ĐỒNG-QUANG
Dépôt particulier, Epicerie vins et liqueurs
Trà-ôn.

Người phong-lưu thường ưa dùng thứ thuốc hiệu MÉLIA của hãng LU. C. I. A. tinh làm Đại-lý cho cối Đông-dương. Vì thuốc MÉLIA hút thơm khói, ngon đầm, có nhồi sẵn một đầu để ngậm chánh nóng môi. Trong mỗi gói lại có đính theo một tấm hình rất đẹp. Thứ hút một điếu, tinh thần lấy làm sảng khoái.

LỒ NHƯỢM CỦA

Trần-thành-Chương

Tại Cao-lanh

Kính cùng chư quí khách đặng rõ : Tôi sắng lòng nhượm lãng đen thiệt tốt bán cho quí khách dùng, đủ các thứ hàng đen, hàng tàn, lãnh, nhiễu, xuyến, vân và hàng bắc hàng ta đủ các thứ bông và bán giá rẻ hơn mấy nhà buôn khác ; vì tôi là chủ lồ nhượm lính tiền chẳng nhượm chớ không hề bán mắc. Hàng đã chắc, mà cũng không hề trễ. Vậy xin chư quí khách đến gót đến lồ nhượm tôi mà mua thì khỏi sợ lầm.

Như vị nào ở xa muốn mua xin gởi thơ đề rõ-ràng danh tánh, chỉ ở cho tôi, hễ đặng tin hàng sẽ gởi liền trong kỳ tàu ấy. Hàng gởi *Contre remboursement* nghĩa là đóng bạc tại nhà thơ mà lãnh hàng. Còn vị nào muốn giao hàng trăng mà n'ượm đen thì tôi cũng xin làm giao ước rõ-ràng chẳng hề sai chạy.

Xin chư quí khách nhậm lời chiếu cố.

TRẦN-THÀNH CHƯƠNG
Gérant de la Teinturerie (Cao lãnh)

TIỆM ĐÓNG XE

SỬA XE VÀ BÁN : Ủ BỐ PHỤ TÙNG
Đường Laro mới lót số 99 và 101
Đất-hộ (SAIGON)

TRẦN VĂN-HIỆP CHỦ TIỆM

Kính cùng Lục-châu quí-khách đặng rõ Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như là : xe mui, xe hai bánh, xe kiểu, xe kéo ; xe hè ; cũng có đóng thùng xe ba theo kiểu kiểm thời, xem xe thiệt khéo, làm nệm, mười xe đã hết, và cũng có bán các thứ xe sửa lại chắc chắn : có bán đen xe đủ kiểu, bán xe cao-su bằng cây gián bán tàu chở lại, cao-su đặt để thay trong bánh, kiểu đến lấy để bắt kế xe Kiểu chiếc và song mã bằng da tây may rất khéo và chắc, có bảo yên cối, chuông đạp hai tiếng, bình đồ thắp đèn khí đá theo xe, sơn xe và sửa xe.

Cái mới qu' khách có dịp đến Đất-hộ xin ghé lại tiệm tôi mà thử trước coi công cuộc của tôi làm, sau có chu đáng món chi đa thiểu, mua giúp làm ngời thì tôi rất cảm ơn ba cố.

Còn như qui khách ở xa muốn gởi thơ hỏi thăm món chi cũng giá cả thì sẵn lòng hầu đáp.

藥經調堂喜天東廣
Thuốc Điều-kinh

Của hiệu THIÊN-HỶ-ĐƯỜNG
Quảng đông

Phương thuốc nầy là của một người Võ ở trong nhà Thân-vương kinh-đô truyền lại, thuốc tốt chế đúng, chuyên trị các chứng về đờn bà, như tháng kỳ nhiều, kinh-kỳ trễ sụt, uống nó rất kiến hiệu như thần, thiệt là một phương thuốc thánh về phụ-khoa, một thứ linh đơn để chăng-tử vậy.

Bổn-hiệu làm tổng-đại-lý, có gởi bán khắp các tiệm bào chế các hạt. Bổn-hiệu xưa nay có trữ bán *Quế-Thanh, Quế-Dại, Quế-Quảng,* và *Yến-hết-an, Dầu-phong, Trầm-Hương* vân vân hơn hai mươi mấy năm nay, giá bán rất rẻ.

Chư-tôn quang cố, hoặc tới mua hoặc gởi thơ bổn-hiệu xin hoan-nghênh hết.

Tổng-đại-lý và Phát-hành
NGHĨA-THUẬN-HIỆU
55 nhà 278, đường Thủy-binh 6 Cholon

TÂN-TÂN-HIỆP-THÀNH

ở TẠI ĐƯỜNG VIÉNOT, số 40, NGANG CHỢ MỚI SAIGON

Nhãn hiệu có câu chứng tại Tòa **HUỲNH-VĂN-NHUNG, kẽ nghiệp,** Marque déposée

Làm và bán đồ nữ trang theo kiểu kiêm thời, làm đã mau mà lại khéo, lại có làm ô ăn trầu có chưn bang đong ni-kẻn (Nickel) quí-khách ở Lục-châu nếu cần dùng đồ làm tại tiệm tôi, xin viết thơ thương nghị.

Bổ làm rồi sẽ gởi lấp tức (Contre remboursement) nghĩa là đem tiền đến đóng cho nhà thơ mà lấy đồ.

HUỲNH-VĂN-NHUNG, cẩn bạch.

NHÀ MÁY XAY NAM-THUẬN-AN CỦA
M. NGUYỄN-CHIÊU-THÔNG

Máy xay lúa chạy bằng diền-khí, và máy mác mới tinh-hảo, ở gần Đường Palikao Cholon.

Giấy thép đề Thông Cholon Bình-tây

Giấy thép nói số 729.

杜澤生藥房婦女養血寶
ĐỖ-TRẠCH-SANH LÃO-DƯỢC-PHÒNG

CHOLON, Quài Minh-huong N. 7

LỤC CHÂU QUỚI KHÁCH TƯỜNG LÃM

Nay tôi xin cất nghĩa ra cho lục châu quới khách biết rằng các thứ thuốc cao, đơn hoàn, tán, mà bản tại đây là gốc thuốc ở bên Trung-quốc tại Quảng-đông tỉnh thành hiệu Trạch-Sanh-Viên, là tiệm của ông gia tổ, người lão luyện tinh chuyên rõng nghề thuốc, có 50 năm dư còn tốt đẹp là con lưu ở đất Nam-Việt trót 30 mấy năm dư cũng nối theo nghiệp cha tôi mà buôn bán và tôi có chế thêm nhiều thứ thuốc, cũng là cao đơn hoàn tán, được thầy, được bạn, hiệu tiệm tôi là Đỗ-Trạc-Sanh lão được ở bổng trong lục châu quới khách đều biết tiệm tôi ở gần bến lớn-sơn trước gần có đề 2 cái hình người trong kiểu cho để kiếm cho nhớ chư tôn biết chứ thời nhìn hiệu Đỗ Trạch-Sanh lão dược phòng, N° 7 quai de Minh-Hương à Cholon, như quới khách có lòng mua bán với tiệm tôi, thời tôi cũng hết lòng tiếp đãi và tôi không dám nói 2 giá bất luận trẻ hề lớn tôi không lòng khi dể, và tôi có bán các thứ thuốc nói theo trong toa thiệt nhiều phương linh diệu, như có mua thứ thuốc nào của bổn đường thời phải coi trong toa nhân hiệu có hình Phật-Bà nghĩa là sau lấy cầm nhất trần là đã thiệt khỏi lầm đồ giả mạo cho như chư tôn mua các thứ thuốc đối trong cuốn sách nầy hễ mua nhiều tôi tính giá nhẹ không phải nói giá y như trong toa thuốc đó.

BỔN CHỦ NHÂN CÁO BẠCH

Cương chưởng bổ huyết tinh

Hễ trong nước thạnh-suy là tại nơi người, sau tóa dũng mạnh yếu thì tại nơi huyết khí, nếu huyết khí sung thì cả trong mình mạnh giỏi, còn huyết khí suy kém thì trong mình hay sanh bịnh. Nay bổn đường chẳng sơ tốn công và hao của đi tìm đặng một phương thuốc hóa học mà bào chế thường ra để giúp cho người có bịnh, bất luận già trẻ hễ lớn đều uống đặng, hễ uống thường càng mạnh sức, có mua thuốc của bổn đường phải coi có hình Phật-bà trù thế khỏi lầm đồ giả dạo.

Cách dùng : như người trung niên thiếu niên bất túc hậu thiên thất điều dầm dục quá độ huyết khí thiếu hao đến đổi da mét vàng, một chứng mặc mỏi con mắt nhức cả và mình, là tại bông bong trong thuốc là [illegible] Còn người học trò và người bôn ba, lo quá độ nên đổi mặt [illegible] tại sanh bịnh, ngày một ốm uống nó thì hết lo rầu nữa.

Còn người gió cả khí huyết đều suy uống nó thì tinh thần sáng láng và đen râu đen tóc Còn người đờn bà đường kinh không đều uống thường nó thì đường kinh đi đúng mà c thai. Còn người con gái mới lớn lên đau mắt ăn uống không đũng rầu buồn đã đợp trong bụng nóng đau bụng nhức mỏi như uống nó thì huyết của ra tốt nẩu t ở sung túc lại như thường.

Các con nít ít sữa thường hay sanh bịnh hoặc 4, 5 tuổi mà không biết đi thì do nơi huyết thì chẳng đủ, hoặc cam tích, 2 tuổi cho tới 5 tuổi cho nó uống sau bữa cơm một uống ăn canh, mỗi ngày uống 3 lần thì tự nhiên nó mát da mát thịt đến già it sanh bịnh.

Còn người lớn uống 2 muỗng ăn canh hòa với nước sôi 10 muỗng mỗi ngày uống 3 lần cơm nữa đến phần nữa.

Cấm không ăn rau sống và cũ cải.

Còn như hay ra mồ hôi hoặc đi tinh chứng đi ngủ uống thêm 1 muỗng nữa.

(Như vị muốn mua thuốc của bổn-đường xin gởi mandat theo, hoặc là gởi thư rồi bổn-đường sẽ gởi cách (Contre-remboursement), nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc).

Kính thọ đường huỳnh duy tính bí chế linh dược

Rue de Canton N° 142. — CHOLON

MARQUE 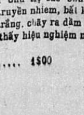 DÉPOSÉE

Thần hiệu bạch tược hườn (Thuốc đau lận)

Thuốc hườn này lựa rõng thuốc thượng hạng mà chế luyện ra tăng thuốc bình hòa mà có công lực rất thần hiệu Chủ trị các chứng bịnh lận bởi bị thấp nhiệt hạ đàm, hoặc bị dương mai độc truyền nhiễm, bất kỳ là mới hay là lâu năm, hoặc đau hay không đau, hoặc vàng hoặc trắng, giấy ra đàm vẻ, hoặc có hôi. Hễ uống thuốc nầy thì giải được các chứng độc, và thấy hiệu nghiệm như thần. — Còn đờn bà có bạch đái cũng trị được.

Giá mỗi ve lớn là..... 1 $ 00 Ve nhỏ..... 0 $ 60

THƯỢNG-HẢI BẠCH-ĐỘC-HOÀN

Thầm trưởng những hạnh sanh độc lấy nhan là do nơi việc phòng sự quá độ nên khắng đã mà gần gượng cuộc phong tình, nhiều thấp khí, nhiệt độc mà sanh bịnh đau lận, đái gắc, nước đái đục hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nảy, ấy là những chứng đau lận chắc chắn. Bổn đường xét kỹ chế ra thứ thuốc nầy có rõng thuốc tốt tánh : ôn hành không nhiệt, không hàng, hết luận người yếu kẻ mạnh chỉ có bịnh đau lận, đừng đến thầy biện, bổ bổ nguyên khí, tiêu tăng giống độc ; con trai đau bịnh nầy trong 15 đến nhứt, đừng đến thuốc nầy hay lâu, đờn bà có huyết bạch, cũng trị được cả, uống nó khỏi sạch giả sanh chớ khỏi bịnh nữa hết, lại tuyệt nọc độc khỏi nóng thấp độc trở giống, bịnh nặng đừng có trong một hai đến thấy mạnh, cho bịnh nặng thì bốn năm [illegible] uống nó thì đau lại nữa, những khách hàng vui ai đến chắc khỏi [illegible] uống nó trên đây mà đi g thuốc nầy trong một [illegible] thuốc sang độc hợt ai đi trên đây

CÁCH DÙNG : [illegible] ngày 1 viên, [illegible] sau mỗi ngày uống nửa ve chia làm 3 lần, sớm mơi, trưa và tối, khi đói bụng nên uống.

Cấm ăn : đồ độc, rượu, tôm, cua và phải cấm đồng rượu với dầu bà.

CÁCH DÙNG

Những có rõng bịnh trược nếu p' ải đường tiểu tiện đau nhức, thì một ngày dùng uống một chưng chia làm ba lần thì đường tiểu tiện hết đau, đi sau mỗi ngày [illegible] chưng đường cho cách lần cũng chia làm ba lần đừng với nước trà hay là nước p ả chập mạch uống bụng đói rất hay, lại đừng vị phải nhập mạch kẻ khi với nước đã trong đó sanh rên sanh, nhứt ngày phải rửa một lần lần nơi cái lần, như bị nhẹ thì 3, 5 ngày nên bịnh nặng thì trên 10 ngày phải mạnh hết, mà phải cấm uống rượu, trà gió và ăn đồ xào vật nóng độc.

Mỗi ve giá là..... 0 $ 40 — 12 ve giá là..... 4 $ 00

Có bán tại nhà học chưn-đang Nguyễn-đức-Nhuận

AI MUỐN LÀM GIÀU

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

500.000 quan

Mua một cái trái-đơn của Công-ty Panama, có rút số để hoàn lại (*Obligation Panama à lots*). Lúc mua phải nộp ngay 20 quan, còn thì mỗi tháng nộp từ 17 đến 20 quan theo như lề định trong lượt. (Như vậy mỗi ngày để dành mấy ấy, có tốc tử sẽ giàu có được).

Hễ nộp tiền lần đầu là được ngay cái số trái đơn mà riêng mình được quyền sở-hữu, như là mình đã nộp hết tiền rồi vậy, và đến lúc trái-đơn trúng số về là mình thì mình được lãnh nguyên cả tiền 10 ký. Mỗi trái-đơn trước sau thế nào cũng trúng một 10 tấc 500 000 trở xuống đến 1.000 quan, không có thì cũng được hoàn lại là 490 quan. Mỗi năm có bốn lần rút số, hơn 3 triệu 10 de francs de lots par an.

Như vậy mua trái đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỒ SAU NÀY :

130 lồ	500 000 quan	261 lồ	5 000 quan
130 lồ	250.000 —	1 330 lồ	2.000 —
260 lồ	100.000 —	13 260 lồ	1.000 —
260 lồ	10.000 —	1.700.930 trái đơn hoàn lại làm	400 —

Người có trái đơn được dự cuộc rút số mãi cho đến khi số trái đơn rút ra thì thôi.

Các lồ được lãnh nguyên tiền, không phải trừ p' i lần chi cả. Mỗi lần rút số sẽ nhận được một cái bằng kê số trái đơn trúng số, không phải trừ tiền. Các số kê trong bằng ký đúng với cái trái đơn để tại nhà ngân hàng, các nhà có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong bản luật riêng ngày 12 Mars 1900. Bản luật ấy là m't bản luật bảo chứng, giữ gìn cho các nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

Năm nào cũng có 15 Février, 15 Mai, 16 Août, 15 Novembre thì rút số.

Các ngài muốn dự vào cuộc rút số ấy thì gởi ngay 20 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère MARSEILLE, France

Đại-Quang Dược Phòng

Boulevard Tổng-đốc-Phương N° 25 Cholon

THÔNG BẰNG VÀ THAY CON MẮT

CAO BẠCH

Bổn Dược Phòng có trữ bán a lâu thứ thuốc [illegible] hiệu đều có đăng cái nhãn « Con Bươm-Bướm » làm ba, chư quí vị có mua [illegible] tôi, hãy nhì cho được cái nhãn « Con Bươm-Bướm » mới là thiệt thuốc của [illegible] kẻo lầm thứ giả nông vào thêm hại.

Bổn hiệu có gởi bán các nơi tiệm thuốc ở trong 3 xứ Tonkin. Chư quí-vị muốn đừng [illegible] đến cho tôi, hoặc gởi MANDAT theo mới [illegible] và gởi thư không tôi sẽ [illegible] lập tức mà gởi Contre remboursement (Nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lấy [illegible] chư quí-vị muốn mua thêm về [illegible] cũng bình hoạn chi thì tôi sẵn lòng [illegible]

THƯỢNG-HẢI BẠCH-ĐỘC-HOÀN

Thầm trưởng những bịnh sanh độc lấy nhan là do nơi việc phòng sự quá độ nên khắng đã mà gần gượng cuộc phong tình, nhiều thấp khí, nhiệt độc mà sanh bịnh đau lận, đái gắc, nước đái đục hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng nảy, ấy là những chứng đau lận chắc chắn. Bổn đường xét kỹ chế ra thứ thuốc nầy có rõng thuốc tốt tánh : ôn hành không nhiệt, không hàng, hết luận người yếu kẻ mạnh chỉ có bịnh đau lận, đừng đến thầy biện, bổ bổ nguyên khí, tiêu tăng giống độc ; con trai đau bịnh nầy trong 15 đến nhứt, đừng đến thuốc nầy hay lâu, đờn bà có huyết bạch, cũng trị được cả, uống nó khỏi sạch giả sanh chớ khỏi bịnh nữa hết, lại tuyệt nọc độc khỏi nóng thấp độc trở giống, bịnh nặng đừng có trong một hai đến thấy mạnh, cho bịnh nặng thì bốn năm [illegible] uống nó thì đau lại nữa, những khách hàng vui ai đến chắc khỏi [illegible] uống nó trên đây mà đi g thuốc nầy trong một [illegible] thuốc sang độc hợt ai đi trên đây

CÁCH DÙNG : [illegible] ngày 1 viên, [illegible] sau mỗi ngày uống nửa ve chia làm 3 lần, sớm mơi, trưa và tối, khi đói bụng nên uống.

Cấm ăn : đồ độc, rượu, tôm, cua và phải cấm đồng rượu với dầu bà.

CÁCH DÙNG

Những có rõng bịnh trược nếu p' ải đường tiểu tiện đau nhức, thì một ngày dùng uống một chưng chia làm ba lần thì đường tiểu tiện hết đau, đi sau mỗi ngày [illegible] chưng đường cho cách lần cũng chia làm ba lần đừng với nước trà hay là nước p ả chập mạch uống bụng đói rất hay, lại đừng vị phải nhập mạch kẻ khi với nước đã trong đó sanh rên sanh, nhứt ngày phải rửa một lần lần nơi cái lần, như bị nhẹ thì 3, 5 ngày nên bịnh nặng thì trên 10 ngày phải mạnh hết, mà phải cấm uống rượu, trà gió và ăn đồ xào vật nóng độc.

Mỗi ve giá là..... 0 $ 40 — 12 ve giá là..... 4 $ 00

Có bán tại nhà học chưn-đang Nguyễn-đức-Nhuận

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ kho Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. (scan từ microfilm của Đại Học Cornell).

TRUNG-ƯƠNG DƯỢC PHÒNG

Số nhà 195 — 201 đường Catinat Saigon ông *J. MUS* bào chế tề sư hạng nhứt.

Bào chế theo toa — Chuyên môn — Đồ phụ tùng — Thảo dược — Bổ rịt.

Bán các chất về Hóa-học, Y-học và Kỹ-nghệ.

Thuốc tốt mà giá lại rẻ.

Nhị-Thiên-Đường Đại-dược-phòng

38, Rue de Canton, 38 — CHOLON

ĐÂNG DÂY THẾP
ĐỀ NHƯ VẬY
NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG
CHOLON

Dây thếp nói: Số 658

Có bán đủ các thứ thuốc cao đơn hoàn tán thần hiệu như sau nầy:

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG THUỐC RƯỢU
(Thuốc rượu Nhị-Thiên Đường)

Thuốc rượu của tiệm Nhị-Thiên-Đường là một thứ thuốc rượu rất quí, do nơi tiệm chánh ở tại Quảng-Đông gởi lại; thiên niên trung-thọ đoạt tạo bổ chí công, xưa nay chẳng có thuốc rượu nào mà bổ dưỡng nhọn thần điều hòa huyết-mạch, cường tráng tinh-thần cho bằng thứ thuốc rượu nầy. Hễ uống mà thường thì mặt mày hồng nhuận; gái trẻ già trẻ, bổn mùa đều dùng đặng thật nó là bá bổ Thiên-dược, công hiệu như thần.

Nếu uống thuốc rượu nầy thường thì ngăn tiên trừ bá bịnh, tinh-thần thường kiện định dương lớn thêm, khả-ái kiên vi, mãn mạc điều đặng, nước da nhịn-nhàng; những người mà tiên-thiên bất túc, hậu-thiên bất điều, thì nên uống nó cho thường mà bổ dưỡng.

Đờn bà mà vàng da ốm gầy thì nên dùng nó hoặc muốn gia-thêm bào-sâng, thì nông thứ thuốc rượu nầy khỏi lo hậu hoạn.

Ấy là một thứ thuốc Vệ-Sanh rất nên bổ dưỡng.

Cách trị những bịnh nể ra sau nầy:

1° Người còn thiên niên mà dùng nó thì khỏi sự tiên-thiên bất túc.

2° Người trung niên mà uống nó thì khỏi lo hậu-thiên thất điều.

3° Người lão niên mà uống nó thì khỏi lo bịnh khí suy huyết kiệt.

4° Đờn bà con gái mà dùng nó thì khỏi lo bịnh hậu thất điều.

5° Người yếu nhược mà dùng nó thì có ích về hậu-trí mà mạng.

6° Người thương-cổ mà dùng nó thì có ích vì cần lao mà không mỏi.

7° Người bổ thuốc Á phiện mà dùng nó thì có ích vì nó khỏi phục nguyên hình.

8° Người không có con mà dùng nó thì ắt nhiều con cháu.

CÁCH DÙNG

Mỗi lần trước khi ăn cơm 5 phút đồng hồ tùy theo sức mình mà uống

Giá mỗi ve lớn là.....	1 $ 00
Mỗi ve thường (ve nhỏ) là.....	0 20

Chư-quân-tử nào muốn kỷ cái thuốc rượu của hiệu Nhị-Thiên-Đường thì phải làm thế giả, nông vô sanh bịnh.

HÒA ĐÀM THUẬN KHÍ CHỈ KHẢI HOÀN
(*Thuốc hòa trị bịnh ho*)

Vả chẳng đàm là gốc nơi thủy, nguồn cội nó là bởi nơi động thấp của thân đàm mà sanh ra nơi tỉ-đàm, rồi ngưng kết lại nơi phổi, cho nên tỉ-h chẳ gốc sanh đàm còn phổi là đồ để chứa đàm.

Lời xưa có nói: Hễ trị đàm thì trước phải trị khí, khí thông thì đàm liêu:

Cách trị như vầy mới phải phép.

Phàm kẻ ngoại cảm lục dâm, nội thương ẩm thực, tối phế khí ắt bị bách, tích ứ nước mềng lại mà thành đàm. Nếu trị không trúng cách, thì sanh ra bịnh đàm, hoặc sanh bịnh ho, nặng nghiêm không được, hoặc tay chơn đờ lên không nổi, hoặc gân cốt nhức mỏi, hoặc nghẹt lỗ trái tiêm, hoặc hưởi ngũ không được, hoặc sanh nhiều chứng lạ, nếu chẳng hay chữa.

Nhưng mà bịnh đàm tuy nhiều duyên cớ, hoặc bị phong hàng thấp thấp, hoặc vì uống, hoặc ăn đồ lạnh lẻo vô-sanh, mỗi mỗi khác nhau: song chỉ yêu cần là trị cho thuận khí là đều thứ nhứt.

Bổn dường khảo cứu đã nhiều năm tìm các phương hay mà chế luyện hoàn thuốc nầy ra, bắt cần lao động hay là ngưa đàm, cùng các chứng lạ; chẳng luận là bịnh nặng nhẹ, hễ uống thuốc nầy vào thì đều nghiệm nhiều thần.

Dầu cho bịnh đã lâu năm đánh chữa đã nhiều, hễ đem thuốc Hòa-đàm thuận-khí chỉ-khái-hoàn nầy theo nhịp mà uống cho thường, thì nguyên khí đều tiến tấn, đờm tiêu hết tiêu chơn, chẳng cần dùng nhiều vô-ích nhiều công hết.

Chư-tôn có mua thì xin nhìn cho chắc nhãn ông phật mập của hiệu Nhị-Thiên-Đường thì khỏi lầm đồ giả.

CÁCH DÙNG

Mỗi ngày uống ba lần, mỗi lần uống một hoàn sớm mai, trưa và tối, uống với nước trà.

Mỗi hoàn giá là.....	0 $ 10
Mỗi hộp 10 hoàn giá là.....	0 90

THÁI-DƯƠNG CAO

Thứ thuốc đàn nầy để dùng mà đắp 2 bên cùng con, trị vô bịnh chóng mặt, nhức đầu rất nhiệm lắm.

Giá 2 miếng là..... $ 0 05

THI-THƠ
Tiệm thợ Bạc

NGUYỄN-VĂN-ĐẠO
Bijoutier ancienne Maison de
NGUYỄN-VĂN-GIÁO
13, rue Schroeder, Saigon

Kính cáo cho quí-ông, quí-bà đặng rõ, Nguyễn tiên-sanh ngày trước là tiệm của Nguyễn-văn-Giáo, đã mấy năm rồi. Nay chủ là Nguyễn-văn-Đạo cũng làm đồ nữ trang theo kiểu kiểm thời, những là: trâm, cuyến, kiểu cổ-nữ, bông tai, nút áo, vàng đôi, kiểu cầu, deo bông, nhẫn đặt, đồng chiếc Văn vân. Đủ thứ theo kiểu thời, cũng như ngày trước vậy. Xin quí ông quí bà, muốn đặng mua chi; xin vô gởi đến tiệm tôi, hay là viết thơ mà gởi cho bổn hiệu, thì tôi cũng hết lòng theo ý quí ông, quí bà đặng mua chi thì tôi cũng hết lòng cẩn thận mà gởi đến cho quí ông, quí bà đặng.

Kính cáo NGUYỄN-VĂN-ĐẠO.
Bijoutier, 13, rue Schroeder, SAIGON

"Rất đẹp"

Kính cùng chư quí vị trong lục-châu đặng hay. Tiệm tôi ở tại đường d'Ormay môn bài số 65 Saigon. Có đủ các thứ nón thiệt tốt. Như là nón nỉ bia lớn, bia nhỏ đủ kiểu và đủ các thứ màu, và cũng có bán nón Casque nhiều thứ kiểu coi rất đẹp. Mỗi kỳ tàu ở bên Tây lại thì tôi đều có đặng nhiều thứ nón kiểu mới, coi lại tuồn lượn.

NGUYỄN-VĂN-MỨT
Chapelier
N° 65 rue d'Ormay. — Saigon

Gia-Cat
« AU CHIC TAILOR »

Dernière Mode
N° 83, Ed Bonnard, N° 83
SAIGON — Téléphone
LIVRAISON EN CONTRAINTE DE TOUTE SORTE D'OUVRAGE

CÁO BẠCH

Kính cùng chư Khán-quan được tường lãm: Bổn hiệu trước khi cửa ở con đường nầy, song số nhà 92, nay bài hiệu đã dời lại số 83 cũng con đường mà bán hiệu đã thuê trên đây, vì trước khi bán hiệu ở số nhà 92 rất nên chật hẹp, cho nên nhiều Quí-ông, Quí-thầy phàn nàn, nay bổn hiệu đã dọn lại đây rồi xin chư khán quan lưu ý.

Bổn hiệu may rộng đã tây đủ kiểu, thiệt kỹ càng đúng đắng và có danh tiếng, lại có nhiều thợ giỏi may rất nên thiện nghệ. Nhiều Quí-ông, Quí-thầy ở Saigon; Cholon và Giađinh đến may đều khen ngợi, cùng ở Lục-Châu nhiều Quan-nhơn có lòng ha cố đến hãm hiệu coi mà tốt cùng là đều may đều là khen ngợi và vừa lòng đẹp ý cả.

Bổn hiệu chẳng nài tốt công khó nhọc, có đọn một cái phòng để khi Quan-nhơn bận đi thử « Essayer » rất nên kín đáo và tinh khiết. Xin Quí-ông, Quí-thầy niềm lấy tình bổn hiệu là một hiếu giao, thiệp với Quan nhơn rất nên đúng đắng, lết tính giá phải chẳng, chẳng dám khi nào dị sức. Khi nào Quan-nhơn thừa dịp hàng cảnh, xin tâm đến gót lại bổn hiệu thời rõ giữ chưng và bổn hiệu hết lòng hoàng nghinh hậu ân.

Chủ nhơn HOÀNG-HỒNG-NGỌC
Kiệu-cáo;
Đường bổn-số số nhà 83
Ngoại nhà thương thí Chợ-mới Saigon.

ĐÈN KHÍ

Đồng đèn, giấy đèn, quạt máy và các đồ phụ tùng về điện khí.

BÁN GIÁ RẺ

ĐÈN LÒA

Thắp bằng dầu sáng và dầu lửa có mảng-sông. Đủ các kiểu kiểm thời, sáng trưng như ban ngày.

Hãy đến mua tại tiệm:

Trần-quang-Nghiệm

Đường Espagne, số 200 (góc chợ mới) Saigon

Hay là gởi thơ mua theo cách contre-remboursement và muốn xin Catalogue sẽ gởi cho liền.

HÀNG BẮC — HÀNG TÂU
Bán đủ thứ.

HOTEL D'ANNAM

NAM VIỆT KHÁCH LẦU

N°s 72 à 80, boulevard Charner — 10, quai de Mytho de Villers

Đường kinh-lấp, đường Caradelli và đường mé-sông Le Myre de Villers, SAIGON

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Chủ tiệm

Kính cùng Quí-khách rõ, tôi đọn một tiệm ngủ hiệu HOTEL d'ANNAM (*Nam-Việt Khách-Lầu*) phòng rộng mát và sạch-sẽ lắm, cũng có đọn phòng ở từng dưới đất được cận tiện cho Quí-khách. Xin Quí-khách thiên tiện đi Saigon đến tiệm tôi mà ngủ lấy làm thông thả lắm.

Lại tôi mới mở thêm một giải phòng nghỉnh rất mát-mẻ tại đường mé sông Le Myre de Villers, lối trước ga xe lửa nhỏ, nhà số 10, Saigon.

HUỲNH-HUỆ-KÝ, Cả khái.

CHƯ VỊ Ở XA

Xin hãy viết thơ ngay, bằng chữ quốc-ngữ mà mua rượu SÂM-BANH (Champagne) thượng hạng ở thành Reims Pháp-quốc.

Có trữ tại hãng.

OPTORG Công-ty
Đường Mac-Mahon, số 25-27, — SAIGON

Là người thay mặt cho G. H. MUMM và Công-ty nội Đông-Pháp và Vân-Nam.

Hiệu CORDON ROUGE — CORDON VERT (Très sec)
GOUT AMÉRICAIN — CARTE BLANCHE (Demi sec)
CARTE BLANCHE (Extra dry)
Thùng 12 ve hay là 24 ve nhỏ.

Rượu COGNAC JAS HENNESSY
Lâu thơm và phẩm hiệu
COTY

Chư vị ở xa hãy gởi thơ ngay cho hãng mà mua đã lắm đó lắm.

Maison An-phong

Bijouterie, Soierie de chine, du Tonkin, Cachinchine, Cao-lanh

Hiệu tiệm An-Phong ở tại chợ Cao lãnh, có bán đồ Nữ-trang theo kiểu kiểm thời. Chuyên nhuộm hàng đen, đặng chư Quí khách ở Lục-châu khen ngợi. Mục đích của bổn-hiệu lấy sự thật-thà cần-thận. Quí khách ở xa gởi thơ đến, cũng như đích thân đến tại bổn-hiệu vậy, hoả-vật kể sơ-lược như sau đây:

Đủ các thứ hàng tơ lụa tốt, như là Lãnh, Nhiễu, vân, xuyến, minh đoạn, minh-trừu cẩm châu, Lục-soạn, cẩng-xa, hàng trắng. Các thứ hàng màn nhuộm đen, bổn-hiệu nhuộm đen thật thâm, điệu nước láng, vì có thợ nhuộm khéo, nổ tại xứ có nhiều châm tốt, nên hàng đen của bổn-hiệu chắc-chắn không phai trổ.

Bổn-hiệu có bán hàng Bắc tại Hà-nội Lạrong, thơ, bâng, Quế, pân, Lược lạn, v. v. và hàng vườn tại chợ Thủ.

Qui khách muốn mua vật chi, xin gởi thơ ngay thì bổn-hiệu gởi lại kỹ-lưỡng, chắc vừa lòng. Như qui khách muốn mua nhiều mà bán lại, bổn-hiệu tính giá nhẹ, muốn hỏi giá rước cũng trả lời liền.

Hàng gởi contre Remboursement.

An-phong, Chủ-nhơn;
NGUYỄN-XUÂN-THƯỚC
Cẩn bạch.

ANCIENNE MAISON PHÙ-TOÀN

ĐỒNG GIÀY TÂY và ANNAM — LÊ-VĂN-BỀN — CHỤP HÌNH và ĐỌI HÌNH BA LỚN

SAIGON
17-19 Rue Amiral Courbet, (Hôtel Continental)

Thuốc chữa bịnh đi ta là riệu bạc hà,

(de Ricqlès)

Lấy vào một chén nước chè nóng, pha bạc hà

Ricqlès

vào rồi ồng thì chừ được việc đi ta và giức dấu mấy sốt.

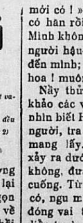

啞辰塊疙 朱艾砂活蓽荷夏浏臥薑 潭係啞辰祕史鹽活茶爐 滄固蓽荷夏浏 捋對病殺 啞武頭定羅神效

Hễ trở ấn hiệu SONG-LONG (Con Rồng) của hãng I.U.C.I.A. chớ nhơ gọi là « An-Rung » ở Saigon đường kinh lấp (Boulevard Charner) số nhà 34 đã lết lại chẳng hề phải mua, người mặt; đâu đánh lâu chăng nào cũng cần tốt chứng nầy. Vậy xin chư quí ông, quí bà hãy mua mà dùng thử cho biết. Hễ thấy bộ bài hiệu SONG-LONG nầy nhớ đánh lên bằng tiền năm bộ bài của các hiệu khác. Và từ nay về sau ở ngoài mấy bao lớn thế tờ các nơi bổn-đồng sẽ đóng con dấu bằng chữ đỏ y như đây đặng thường cho kẻ gì vô-ông mua bài tốt đã của bổn hãng. Hễ gặp được người con dấu ấy, hoặc là sắp lên, và phải cắt con dấu chữ đỏ đính nơi miếng chữ nhỏ, gởi lên cho bổn hãng đặng lãnh đã thưởng.

Trong những con dấu chữ đỏ đến trên mỗi bao lớn bài tờ các SONG-LONG của bổn-hãng đều có bổn đại-lý ký tên; những con dấu nhỏ không có bổn đại-lý ký tên thì là mạo giả. Xin quí ông quí bà hãy xem cho kỹ.

I.U.C.I.A.

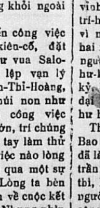

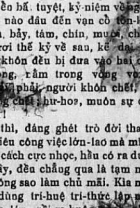

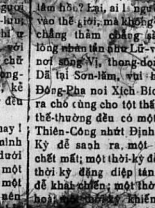

N° 37

SƯƠNG MAI NGƠN CỔ

(Ai-tình Tiểu-thuyết)

Vanité des vanités, tout est vanité. (Ecclésiaste 1: 2)
Hư-hoa trong hư-hoa, thấy đều hư-hoa. (Truyền đạo 1: 2)

(Tiếp theo)

Ác ra phương đông, thỏ lận phương tây, lặn rồi ra, ra rồi lặn, cứ vòng lại vòng đi tại nơi nguyên khởi. Ngọn gió thổi về hướng nam, kế thổi về hướng bắc, thổi về hướng bắc kế hồi lại hướng nam, bắc rồi nam nam rồi bắc, xây vần thổi trong vòng cực-đại. Các con sông chảy dồn ra biển, biển chẳng bao đầy, lại cứ chảy dồn ra nơi đã chảy. Muôn vật dưới trời thấy đều vận-động, loài người không đủ tài giảng-luận, mắt không sao chán ngó, tai chẳng hề chán nghe. Đều chi đã có ngày xưa lại sẽ có nữa, vật chi đã làm lại sẽ làm thêm: dưới trần nào có đều chi là mới! Nếu gặp một vài vật chi chúng đồng nói: « Cha! Cha! mới có! » Ôi nào đâu phải mới, đã có hàn rồi trong các thế-kỷ đã qua. Minh không nhớ đến người ngàn xưa, người hậu-lai cũng chẳng thèm nhớ đến mình; tạm thì, chóng hết, hư-hoa! muôn sự đều hư-hoa!

Nầy thử tế-tâm, dùng tri-huệ ta khảo các việc xảy ra dưới trần-gian nhìn biết Hóa Công khéo bạc đãi con người, ta chỉ cái ách nặng nề phải mang lấy. Vậy, nhìn thấy các việc xảy ra dưới trời, thấy tin những hư-không, đưa theo dòng nước trôi giữ cuộng. Từ xưa đến nay, thánh-hiền có, ngu mông có, biết bao người đã đóng vai tuồng trên sân khấu của điền-trường to tác nầy, song hãy gửi rút lại có những ai đâu? Kia xuất chúng như Nã-bá luân, Hoa-thịnh-đốn, anh hùng như Vô-Tín, trung chúa như Tùng-Châu, ái-quốc như Nhị-Trưng, kết cục đời người chẳng qua trăm tuổi. Kia Thần-Nông trồng lúa, Biên-Thước luyện linh đơn, Tần Thỉ Hoàng xây thành lập lũy, sở Bá-Vương xoi núi phá rừng, Hàn Hàn-Tín công lao chưa hiệp, Tề Cảnh-Công mỗi ngựa hàng ngàn, Mạnh-Thường-Quân ba ngàn hậu bạn, mà thân ôi! công việc lớn ngần nào cũng phải ngã vào hai chữ hư-không, những bực sống lâu tám trăm tuổi như Bành-Tổ, 930 năm như A-dam, 912 năm như Seth, 905 năm như E-nốc, 969 như Mê-tu-sê la, thì ngày nay lại còn ai, bắt quả phường-phất tiếng người lưu truyền nhau trong võ-trụ Nhờ lời của vua Salomon, trong mục Truyền-đạo, có nói rằng: « Nầy ta cường-đại trổi tri-huệ hơn mọi người quân-trị trước ta tại Jerusalem; lòng ta kinh-lịch nhiều sự tri-huệ và tri-thức không ngần! Phải, ta có chuyên tâm biết sự khôn-ngoan, phân-biệt đều điên cuồng và ngu-đại, bèn biết các việc đó cũng chẳng qua là hư-không, không theo luồn gió. Vì càng khôn ngoan nhiều, càng buồn thảm lắm, càng tri-thức lắm càng đau đớn lung ».

Thôi, ai ôi chớ buồn thảm qua nên bất bỏ cái gánh sầu bông-lông kia mà nhập vào cuộc hi-lạc, nếm lấy mùi vui sướng của trần-gian. Song càng lâu ngày, bèn nhìn biết cũng chẳng qua là tạm, hư-hoa, tuồng theo luồn gió cuộng. Ta nên nói với cười rằng: « Mi là đều điên... » với hi-lạc thì ta nói: « Cùng chẳng khỏi ngoài hư-hoa! »

Thử chiêm-nghiệm đến công việc lớn, nào xây thành kiên-cố, đặt cung-điện ngay-ngà như vua Salomon trong trong, nào lập vạn lý trường thành như Tần-Thỉ-Hoàng, điện quang-gió, phá núi non như Sở-bá-Vương, vô luận công việc nào, ta chẳng ta thấy lớn, trí chẳng ta thấy khôn, ta nên bất tay làm thử hết, không từ chối một việc nào lòng mình ao ước, chẳng bỏ qua một sự chi chí mình nông-nả. Lòng ta bèn hưởng hi-lạc, mừng thầm vì cuộc kết quả của công tác mình. Nhưng nhìn thấy hi-lạc lần lần phai, mừng thầm lần lần diệt, mọi đều chẳng tránh khỏi hư-hoa!

Thử xem phương phân biệt tri khôn ngu-mông và cuồng đại; bấy giờ thấy tri-huệ thẳng ngu-mông cuồng đại khác nào ánh sáng vượt tối tăm. Mặc dầu vậy, kẻ ngu người trí, kẻ đại người khôn, kết-cục cũng chung trong số phận. Ấy, kẻ ngu-mông đồng một số-phận với người tri-huệ, có ích chi cho ta gồm lấy tri-huệ nhiều đều? Kỷ-niệm về kẻ ngu-mông đâu đến vinh-viễn hằ. tuyệt, kỷ-niệm về người tri-huệ nào đâu đến vạn cổ tồn-tại? vì năm, bảy, tám, chín, mươi, chỉ tư hai mươi thế kỷ về sau, kẻ đại với người khôn đều bị đưa vào hai chữ hư-không, lắm trong vòng vong-kỷ. Thấy phải, người khôn chết! kẻ đại mong chết hư-hoa, muốn sự đều hư hoa!

Thử thì, đáng ghét trò đời thay! Bao nhiêu công việc lớn-lao mà mình đã làm cách cực nhọc, hầu có ra dưới trần nầy, đều chẳng qua là tạm một thì, không sao lâm chủ mãi. Kia một người dùng tri-huệ tri-thức lập nên công-tác lớn, rồi ra buộc [illegible] lưu lại cho kẻ khác, từ trước [illegible] hề đặt tay vào công việc đó. Công-trình mình lấy tri-huệ làm ra sẽ thế nào, mà phải trải biết bao cực nhọc sầu lo, ở giữa chốn trần gian? — Thiết nghĩ chẳng chi tốt cho người bao nhiêu gần nông, không lo sầu chi, chẳng nghĩ suy chi. Song, than ôi, ấy cũng một đều khó thay; vì là một việc do nơi Thượng-Đế. Ai là người không được ăn-điền của từ trên cao ban từ mà được vui hưởng các công việc mình, hi-lạc mà sống, bình tịnh làm tiêu? Lại, ai là người đã đem thân vào thế giới, mà không lo không ngờ, chẳng thâm chẳng sầu, được tâm lòng nhàn tản như Lữ-vọng buông cần nơi sông Vị, thong-dong như Nguy-Đã lại Sơn-lâm, vui hưng như Tô Đông-Pha noi Xích-Bích? Càng nghĩ ra chỗ cùng cho tột thấy muôn sự nơi thế-thường đều có một thời kỳ của Thiên-Công nhứt Định. Có một thời Kỷ đề sanh ra, một thời-kỷ đặng chết mất; một thời-kỷ để bảo-tồn, một thời kỷ đặng diệp tán; một thời kỷ để khai-chiến; một thời kỷ đặng lập hòa; [illegible] khiến cho thương [illegible] một thời-kỷ xui cho [illegible]

THẦN-VĂN-ĐỒNG.

(Sau sẽ tiếp theo)

Cẩm không cho rút tiểu thuyết nầy mà đem nơi đâu cũng in ra nguyên bản.

SAIGON. — IMP. DE L'UNION NGUYỄN-VĂN-CỦA — Le Gérant: EUGÈNE DEJEAN DE LA BATIE

Tisage: 1130
Saigon le 22/12/1923

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Kho Sách Xưa Quán Ven Đường, Chủ quán Huỳnh Chiếu Đẳng xin cảm tạ. Báo scan từ microfilm của Đại Học Cornell.